

Vetőmag

XII. évfolyam, 2005/4

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Elnök: Dr. Hullán Tibor

Az európai vetőmag ágazatot legjobban érintő kérdések

(Beszámoló az Európai Vetőmag Szövetség 2005. évi konferenciájáról)

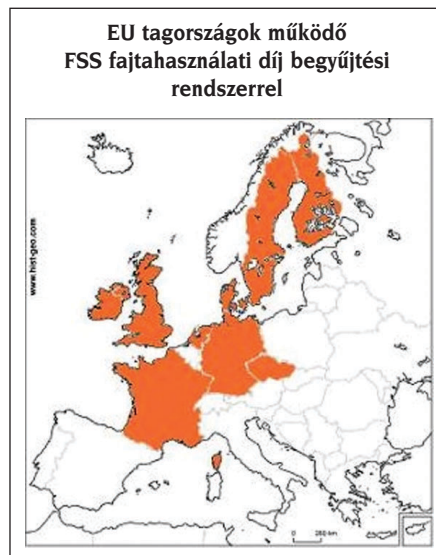
A Vetőmag Szövetség és TermékTanács /VSZT/ idén már másodszor, de tagként először vett részt az Európai Vetőmag Szövetség /ESA/ vetőmag konferenciáján és rendes éves közgyűlésén. Az október 10-12-e között rendezett találkozón 530 fő rekord mennyiségű vetőmagos szakember vett részt, bizonyítva, hogy a rendezvénynek helye van a nemzetközi naptárban. Az elmúlt évhez hasonlóan, – a főként üzletkötési szándékkal megjelent vetőmag-kereskedőkön kívül –, szép számban voltak jelen a nemzeti tagszövetségek munkatársai, valamint a vetőmagágazat működése szempontjából jelentős szervezetek magas rangú képviselői: az Európai Bizottság több főigazgatósa, Közösségi Növényfajta Hivatal /CPVO/, Nemzetközi Vetőmag Szövetség /ISF/, ISTA, OECD, UPOV.

A szakmai munka a növénycsoportonként kialakított szekcióbizottságokban folyt. A bizottságok elnökei összegezték az elmúlt év történéseit, eredményeit és felvázolták a következő év feladatait. A konferencia alatt több olyan téma is felmerült, amelyben több szekció is érintett volt. A továbbiakban részletezésre kerülő három téma az európai vetőmag szektor működését leginkább érintő kérdések. Ezek a kérdések a szekció üléseken túl a konferencia záró eseményén a Közgyűlésen is elhangzottak, közvetlenül a megjelent Uniók képviselőknél címezve.

Vetőmag-felújítás kontra utántermesztett vetőmaghasználat (Farm Saved Seed /FSS/)

Mint azt már előző számainkban is említettük, Európa szinte egyre nagyobb gondot okoz az utántermesztett (nem fémzárolt) vetőmaghasználat. A 2001/94/EK növényfajta oltalmi jogokról szóló rendeletének értelmében, lehetőség van az FSS után licenccij beszedésére oltalmazott fajtánál. Azonban a hatályban lévő jogszabály ellenére EU-25-ön belül eddig csupán 9 országban van erre működő rendszer (ábra). Sajnos ezen országokban sem működik tökéletesen. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy a nemesítő nem kap információt az egyes gazdaságok FSS használatára vonatkozóan. Az önbevallás módszere, – mint általában –, ebben az esetben sem működik tökéletesen. A legjobb példa erre Németország, ahol kezdetben a gazdák több mint 80%-a megadta az FSS használatra vonatkozó adatokat, de ez az arány évről-évre drasztikusan csökken. A német

növénynemesítők a német, illetve a EU bírósághoz fordultak. A több éves tárgyalássorozat nem végződött megnyugtatóan. A Német Legfelsőbb Bíróság döntése alapján a nemesítő csak akkor kérhet információt a gazdától, vagy a vetőmag-feldolgozótól, ha bizonyítéka van arra vonatkozóan, hogy a gazda fémzárolt vetőmagvásárlás nélkül használta az adott fajtát. Ez pedig természetesen nonszensz és nem kivitelezhető.

Mindezek tudatában és a kialakult kedvezőtlen helyzet megváltoztatása érdekében az ESA határozottan fel kíván lépni uniós szinten. Ahhoz azonban, hogy az Európai Bizottság irányába konkrét lépéseket lehessen tenni, szükség van a probléma méretének pontos ismeretére. Az ESA a nyár folyamán a tagországok nemzeti vetőmag szövetségeinek bevonásával egy felmérést végzett az érintett növényfajok esetében. A felmérés eredménye a következő:

Kalászosok

A kérdőívre Portugália, Görögország, Luxemburg, Málta, Ciprus és Szlovénia kivételével minden tagszövetség válaszolt. A beérkezett adatok szerint 2004-ben összesen 44 millió hektáron folyt kalászos termesztés az EU-ban, amelynek 53%-án, azaz közel 24 millió hektáron használtak **nem** fémzárolt vetőmagot. A folyamat tendenciáját tekintve sem megnyugtató, mivel évente 2%-al csökken a vetőmag-felújítás mértéke.

Vetőburgonya

A választ adó tagországok adatai alapján 2004-ben 2,3 millió hektáron folyt burgonyatermesztés, melyből 63%-on, azaz 1,4 millió hektáron nem minősített vetőburgonyát használtak. Az FSS használat igen eltérő a tagországokban. Legjobb a helyzet a skandináv országokban, ahol csak 20% körüli az utántermesztett vetőgumó használat. Lengyelország mutatja a legrosszabb képet, ahol a burgonyatermesztő területek 3-4%-ára kerül minősített vetőburgonya.

Olajrepe

A reepe tekintetében kicsit más a helyzet, mint az előbbi két növénynél. Itt vannak olyan országok, ahol nincsen probléma és csaknem 100%-os a vetőmag-felújítás (Dánia, Németország, Svédország, Ausztria stb.). Az EU tagországok másik csoportjában, ahová jelentős repcetermelő országok tartoznak (Franciaország, Lengyelország, Anglia) az FSS használat viszonylag magas (25-55%) és növekvő tendenciát mutat.

A tanulmány részletes adatai a VSZT honlapjának (www.vetomagtermektanacs.hu) „szakmai hírek rovatából letölthető”.

A felmérés összességüként elmondható, hogy:

- Az FSS használat az említett növényfajok esetében **65.000.000 euró** bevételkiesést okoz az európai növénynemesítés számára. Ez az összeg már önmagában is számottevő, de ha még azt is hozzátesszük, hogy ez csak a fémzárolt vetőmag árába beépített licenccij felével van kalkulálva, és azt, hogy ez a bevételkiesés minden évben megjelenik, akkor még nagyobb a nemesítő cégek vesztesége.
- A kilátások nem javulnak, sőt sok tekintetben egyre kedvezőtlenebbek a területen több országban is:
  - csökken a vetőmag-felújítás,
  - nincs előrelépés a begyűjtési rendszer kialakítását illetően,
  - nehéz betartatni a meglévő megállapodásokat.
- Számos probléma van a hatályban lévő nemesítői jogok alkalmazását, végrehajtását illetően:
  - együttműködés és párbeszéd hiánya a gazdálkodók és a fajtatulajdonosok között,
  - politikai és közigazgatási támogatás hiánya,
  - érvényesíthetetlen jogszabályok.

Ennek tükrében a jelenlegi helyzet nem igazságos és ellehetlenítheti a korszerű nemesítést és fajta-előállítását. Ezen állapot javítása érdekében az ESA a közeljövőben egy javaslat csomagot fog kidolgozni.

A GMO határérték megállapításának szükségessége konvencionális vetőmag tételeknél

Az európai vetőmag szakma már több éve kéri az Uniót a megfelelő határértékek megállapítására. A magas rangú EU Bizottsági részvétel miatt természetes, hogy a közgyűlésen is kiemelt szerepet kapott ez a téma.

A GMO növények termesztése az EU-ban jóval inkább politikai kérdés, mint gazdasági vagy tudományos jellegű. Ezt alátámasztja az a tény, hogy 2004-ben a világon 81 millió hektáron folyt GMO termesztés és az idén ez becslések szerint eléri a 100 millió hektárt. Az Európában tapasztalható fogyasztói szembenállás az első számú oka annak, hogy évek óta nincs számottevő előrelépés ezen a területen.

Ez a „hezitálás” azonban ellent mond annak, hogy a (2000. évi) Lisszaboni csúcson az EU tagországok kormányai elfogadták azt a stratégiai célt, hogy 2010-re az Unió lesz a világ legversenyképesebb és legjobban fejlődő tudásalapú gazdasága. A stratégia alapelemei többek között a következők voltak: a tudásalapú gazdaság és társadalom megteremtése, a versenyképességet és innovációt elősegítő gazdasági reformok támogatása, az európai társadalmi modell modernizációja, fenntartható fejlődést elősegítő makro-ökonómiai politika folytatása.

Mindenek tükrében az ESA a következőképpen látja a helyzetet. A GMO, a hagyományos és bio- termesztés nem több mint különféle mezőgazdasági módszerek, melyek egymás mellett létezése, un. koegzisztencia megoldható és éppen ezért ez csak technikai kérdés. A fogyasztók védelme és szabad választása a megfelelő nyomon követési és címkézési előírásokkal biztosítható. A természet során a GMO szennyeződés azonban elkerülhetetlen, ezért a zéró tolerancia elve nem elfogadható.

Megfelelő határérték hiányában a vetőmagiparnak jelenleg a következőkkel kell nap mint nap szembesülnie:

- jogi bizonytalanság,
- hatalmas pluszköltségek,
- ellehetlenített kutatás és fejlesztés,
- korlátozott nemzetközi kereskedelem.

A jelenleg élelmiszerekre és takarmányokra megállapított (0,9%-os) határérték egy politikai döntés eredménye és nem tudományosan megalapozott, hiszen lehetne akár 0,7% vagy 1,1% is. Az sem igazán érthető, hogy miért a termelési lánc végén történt a határérték kialakítása.

Az ESA 1999-óta szorgalmazza határérték megállapítását vetőmagok esetében, eddig kézzelfogható eredmény nélkül.

Az európai vetőmagiparnak olyan határértékekre van szüksége mely:

- tudományos alapokon nyugszik,
- fenntartható és arányos (betartása nem jelent aránytalanul nagyobb többletköltséget),
- a kutatást és fejlesztést nem akadályozza,
- összhangban van a nemzetközi vetőmag-kereskedelemmel,
- **lehetővé teszi a konvencionális vetőmagtermesztést.**

A kialakult kedvezőtlen helyzet javítására az ESA egy akció tervet dolgozott ki, melynek keretében kísérleteken alapuló konkrét tényekkel látja el a döntéshozókat. A tényadatok főként a vetőmagtétel mintázásáról, vizsgálati módszerekről szólnak, valamint a különböző határértékek betartásának költségéről.

A csávázott vetőmaghasználat a leghatékonyabb növényvédelmi módszer

A francia csávázószer tiltások, illetve a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásának negatív társadalmi megítélése miatt egyre fontosabb a vetőmaghasználat előnyeinek minél szélesebb körű megismertetése.

Az új rezisztens fajták vetőmagja védelmet nyújt többféle kórokozóval és kártevővel szemben. Azokban az esetekben, ahol a nemesítés nem nyújt védelmet, a vegyszeres vetőmagkezelés kiváló alternatíva. A csávázott vetőmag rendkívül alacsony dóziszú precízen kijuttatott növényvédőszer használatot tesz lehetővé. A vetőmag kezelése ipari (sokszor zárt) körülmények között történik, a környezet szennyezése nélkül. A technológia rohamos fejlődését mi sem jellemzi jobban, hogy a legújabb eljárásokkal egy vékony filmszerű réteg képezhető a vetőmag felületén.

Összefoglalva a vetőmagkezelés jelentősen csökkenti a szántóföldre kijuttatott vegyszermennyiséget, kezelése biztonságos a felhasználó számára és kiválóan illeszthető az integrált növényvédelmi rendszerbe.

Mindezen előnyök ellenére a csávázott vetőmagok országok közötti szabad mozgása jelentősen korlátozott, és ritkán van gyakorlat arra, hogy a tagországok megállapodnának egyes szerek kölcsönös elismerésében. A csávázott vetőmagok tekintetében elmondható, hogy az EU nem működik egységes piacként. A vetőmagkezelés berendezései nagyfokú beruházást jelentenek a vetőmag cégeknek. Ezért természetesen maximalizálni szeretnék kihasználtságukat azzal, hogy nem csak az adott országban, hanem több uniós országban kívánják értékesíteni a csávázott vetőmagot.

A csávázószer használatát illetően az ESA álláspontja a következő:

- a kezelt vetőmag szabad mozgását lehetővé kell tenni az EU-ban,

- a vetőmagkezeléshez szükséges növényvédőszer regisztrációjának alapelve a kölcsönös elismerés kell legyen a tagországokban,
- az európai jogalkotásnak támogatnia kell a határokon átívelő használatot.

A Biovetőmagról szóló EU jogszabályok módosításának kérdése

Ez a téma a közgyűlésen nem merült fel, de minden szekció kiemelten foglalkozott vele. Az esetleges rendeletváltoztatás jelentős hatással lenne a szektor számára, ezért fontos lehet az alábbiakban leírtak ismerete.

Az Európai Unióban jelenleg a biogazdálkodást a következő jogszabályok szabályozzák:

- 2092/91 Biogazdálkodásról szóló Tanácsi rendelet,
- 1804/1999 Tanácsi rendelet, mely a 2092/91 rendeletet kiegészíti az állattenyésztési vonatkozásokkal,
- 1452/2003 Bizottsági Rendelet, amely előírja az alaprendelet 6 cikk (3)-ben előírt vetőmag elektronikus vetőmag adatbázis fenntartásának szabályait.

A jogalkotás folyamata röviden a következő volt. Az elsőként megjelenő 2092/91/EGK rendelet előírja a biotermesztek számára a biovetőmag, illetve –vegetatív szaporítóanyag használatát, hogyha az előállított terméket ökológiai módon kívánják minősíteni.

A Bizottság a tagországok gazdálkodóinak bejelentése alapján úgy vélte, hogy a rendelkezésre álló biovetőmag készlet nem fedezi a szükségletet, ezért 2003 augusztusában megalkották 1452 számú Bizottsági rendeletet. A rendelet könnyítést jelentett, hiszen lehetővé tette a konvencionális vetőmaghasználatot, abban az esetben, ha nem áll rendelkezésre megfelelő biovetőmag az adott növényből. Ezzel a jogszabállyal még további intézkedések kerültek bevezetésre, mint az elektronikus adatbázis használat az egyes tagországokban.

Az utóbbi jogszabály vitájakor, az ESA elfogadott egy álláspontot, amiben kéri a Bizottságot, hogy szüntessen meg minden, a biovetőmag használatára vonatkozó „kiskaput”. Az álláspont azon alapszik, hogy a biovetőmagok előállításával jóval költségesebb, mint a hagyományos vetőmagoké. A vetőmagszakma csak akkor hajlandó belépni erre az egyre bővülő piacra, ha egyértelműen kötelezővé teszik a biovetőmag használatát és egyértelműen tisztázzák a viszonyok.

1452/2003/EK rendelet 15. cikkének értelmében a rendeletet 2006-ban felül kell vizsgálni, és ha szükséges javaslatokat kell tenni módosításokra. Az ESA ülésének minden szekciója egyhangúan elfogadta, hogy az ESA tartsa fenn azt az álláspontját, hogy a biogazdálkodás feltétele legyen a kötelező biovetőmag használat.

Ruthner Szabolcs

A FRANCIA KUKORICATERMESZTÉS NÖVEKVŐ PROBLÉMÁI

Az idén Bordeaux városa adott otthont az évenként megrendezésre kerülő Francia Kukorica Szövetség és Szakmaközi Szervezet (Maiz'europe) kongresszusának. A szervezettel Terméktanácsunk Kukorica Szekciója már évek óta kapcsolatot tart fenn. A Maiz'euro egy ernyő szervezet, mely számos érdek-képviselői alegységből épül fel. A legnagyobbakat említve a kukorica vetőmagos cégeket képviselő F.N.P.S.M.S., a kukoricatermesztőket képviselő AGPM, valamint saját kutatóintézete az Arvalis. Az eseménynek közel 900 résztvevője volt, főként természetesen Franciaországból, de számos európai ország kisebb-nagyobb delegációja is képviseltette magát. Hazánkat az idei évben csak a Vetőmag Szövetség és Terméktanács képviselte, amely változás az előző évekhez képest, hiszen korábban az FVM, valamint egyéb szervezetek részéről is volt résztvevő.

A konferencia rangját rögtön az elején érzékelt lehetett, hiszen az eseményt Bordeaux polgármestere nyitotta meg, aki maga is kukoricatermesztő, és az AGPM regionális küldötte. A konferencia első témaként a szervezet költségvetésének részletes ismertetésére került sor. Anélkül, hogy a költségvetési számokban elmerülnénk, annyit azért érdemes megjegyezni, hogy a francia kukorica szektor érdekképviselőit – jelentős állami szerepvállalás mellett – egy 150 alkalmazottal, évi 15 milliárd Euroból (≈ 3,75 milliárd Ft) működő szervezettel látja el. A költségvetési beszámolót követően az egyes részterületek szakértői mondták el vitaindító előadásait.

Vetőmag

A kukorica vetőmag-szaporító terület 15%-al csökkent az elmúlt évhez képest. Ez önmagában még nem jelentene problémát, de fokozatosan csökken a szaporító gazdaságok száma is. A vetőmagárakban bekövetezett változás is negatív tendenciát mutat. A korábbi évektől eltérően, amikor a profit maximalizálása volt a cél, napjainkban a jövedelmezőség szinten tartása is nehéz feladat. Az ágazat szereplőinek felhívták a figyelmét, hogy erre a területre különösen oda kell figyelni, hiszen ha a vetőmagtermesztés hanyatlik, az magával rántja az ágazat többi szereplőjét is.

A verseny egyre jobban kiéleződik a globalizálódó világban. Franciaország már nem tud tovább egy lezárt burában élni. Az érdekek fokozott védelmére, további fejlesztésre, az új piaci feltételekhez történő alkalmazkodásra van szükség ahhoz, hogy továbbra is Franciaország maradjon a ve-

tőmag-előállítás európai központja. Eredményt elérni azonban csak tudatos összefogással és szemléletváltással lehet, mivel a szakma helyett senki sem fogja megoldani az ágazat problémáit.

A kitűzött cél megvalósítása érdekében a szervezet több programot is indított. Mind közül talán az egyik legígéretesebb a fiatal gazdálkodók minél erőteljesebb bevonása a vetőmagtermesztésbe. Ez a réteg az, amely mobilis, könnyen tud alkalmazkodni az új piaci kihívásokhoz, készséggel alkalmazza az információs technológia adta előnyöket. Létrejött egy 150 fiatal (átlagos életkora 33 év, 91 ha-on gazdálkodik, melyből 21 ha kukorica vetőmag-szaporító terület, 8 éve foglalkozik mezőgazdasággal és összes bevételének 40%-át a hibrid vetőmag-előállítás adja) termesztőkből álló szerveződés, amely Interneten keresztül cserél információt egymással a kukorica vetőmag-szaporítással kapcsolatos kérdésekről.

A jobb reagálás érdekében mindezek mellett célszerűnek tartják a szervezet működését regionális szinten is megerősíteni.

Öntözés

Az idei igen meleg, száraz év ráirányította a figyelmet az öntözés szükségességére, valamint számos egyéb anomáliára, ami ezt a területet jellemzi. Franciaországban jelenleg a csemege és vetőmag kukorica területeknek a teljes egésze, az árukukoricának valamivel több mint a negyede öntözhető. E tekintetben az ágazat igen jó pozícióban van, mivel az összes öntözhető mezőgazdasági terület 80%-án kukoricát termesztnek. Ennek ellenére idén az ország egyes régióiban (spanyol határ és Lyon környéke) igen súlyos helyzet alakult ki. Az ország számos öntözhető területén a francia hatóságok vízkorlátozásokat vezettek be a kialakult vízhiány miatt. További problémát jelent a francia kukoricatermesztők számára, hogy az öntözés járulékos költségei, valamint a vízhasználatra kivetett adó jelentősen megdrágítja a termelést. A szakma egy ún. víztörvény megszületését szorgalmazza, amely elviselhető tarifákat róna a termesztőkre és államilag támogatná víztározók építését, egyben megoldván a vízszabályozás problémáját is. Ez ugyanis az egész társadalom ügye, hiszen az áradások, belvizek kialakulása nem csak a mezőgazdaság problémája. Jelen helyzetben a pozitív elmozdulást az is nehezíti, hogy a társadalomban egy olyan kép alakult ki, mely a kukoricatermesztést teszi felelőssé a vízhiányért és a vízkorlátozásokért.

Növényvédelem, csávázás

Mint köztudott, tavaly Európában egyedüli, példátlan módon betiltották a Gaucho és Regent csávázó szerek használatát Franciaországban. Ezt a sokkot az ágazat még mindig nem heverte ki teljesen. A megfelelő helyettesítő termékek hiányában egyes területeken különböző talajparaziták felhalmozódása egyre nagyobb gondot okoz. Különösen komoly problémát jelent a pattanó bogarak lárvájának, a drótféregnek a felszaporodása és kártétele. A hatékony védelmet nyújtó csávázószerrel történő kezelés hiányában az eddigi egy helyett, sok helyen háromszori kezelés vált szükségessé, és az eredményes védekezés érdekében a korábbinál jóval drasztikusabb szerek felhasználásával. Az említett csávázószerrel mellett számos egyéb növényvédő szer és keverék használatát is betiltották. Több esetben is, olyan ellentmondásos helyzet alakult ki, hogy a legolcsóbb termékek kerültek visszavonásra, míg a drágább, toxikusabb társaik forgalomban maradtak. Több érdekvédelmi szervezet is folyamatosan lobbizik a helyzet megváltoztatása érdekében. Az eddig elért egyedüli pozitív eredmény, hogy az exportra szánt vetőmagtétel csávázása engedélyezett a fent említett szerekkel.

GMO

A GMO megítélése a francia társadalomban továbbra is negatív maradt. A technológia iránti ellenérzést nagyrészt a média és a zöld aktivisták gerjesztik. Ezt elég hatékonyan teszik, hiszen a fogyasztók 90%-a a termék származása szerint vásárol, és csak tíz százalékuk dönt az ár alapján.

A francia kukoricatermesztőknek természetesen más a véleményük, és körükben egyre inkább elfogadott a GM fajták, használatának kérdése. Mint ahogy már a korábbiakban említettem, az elmúlt időszakban számos, az ágazat versenyképességét korlátozó intézkedés került bevezetésre (egyes csávázó és növényvédő szerek, valamint a légi-permetezés betiltása stb.). A francia termesztők úgy gondolják, hogy ezért az országukban talán a többi EU tagországnál is nagyobb szükség lenne az új termesztési technológia alkalmazására. A termesztők úgy érzik, hogyha ezen a téren is csatát vesztenek, és nem sikerül meghonosítani a GM kukoricatermesztést, akkor a szektor további fejlődése veszélybe kerül, és lemarad a versenyben. A franciaországi termesztők úgy érzik, hogy alkalmasak a koegzisztencia megvalósítására, hiszen ez a vetőmagnál és a csemegekukoricánál a

nyomon követhetőség és izoláció tekintetében már évtizedek óta megoldott. Az idejében már az EU-ban piaca is lenne a GM kukoricának, hiszen Spanyolországban az aszály miatt kukoricahiány van. Az ágazat egybehangzó véleménye szerint, meg kell hagyni a gazdának a szabad választás jogát, azt, hogy területén milyen típusú termesztést folytat. Ennek érdekében meg kell értenni a társadalommal az erős szembeszél ellenére is, hogy ez csak egy újabb agrotechnikai módszer, amely kellő szakértelem birtokában kockázatmentesen működtethető.

A kongresszus záróeseményeként megjelent Dominique Buserue agrárminiszter. Christophe Terrain a Maiz'europ elnöke felolvasta azt a miniszterhez intézett levelet, melyben felhívták figyelmét a kukorica-termesztés problémáira, és azokra a sürgető kérdésekre, amelyekre megoldást várnak a minisztériumtól. Így szót ejtett a termesztés növekvő költségeiről, ami főként a növekvő energiaárak és a jelentős földadó generál. Szólt arról is, hogy a KAP reformjának következményeként jövőre bevezetésre kerülő új Egységes Farmtámogatási Rendszer (SAP) kifizetését nem szabad az uniós előírásoknál is szigorúbb feltételekhez kötni. Továbbá megemlítette mindazon problémákat, melyeket már az előbbieken bővebben is ismertettem (vetőmagkezelés, GMO, bioetanol, öntözés).

A miniszter a kérdésekre adott válaszban összességében egyetértett az ágazatot érintő problémákkal, és kitért néhány olyan területre is, ahol konkrét lépéseket fog tenni a jövőben. Ígéretet tett arra, hogy a WTO tárgyalások során mindent megtesz a francia agrárszektor védelmében, és megvédi a KAP reform vívmányait. A bioetanol előállítás fokozása érdekében biztosította a beruházások ösztönzését szolgáló állami szerepvállalást, valamint a bioüzemanyagok adótartamának csökkentését. Franciaország vízszabályozásának megoldását a miniszter egyik legfőbb feladatának tartja és szándéka, hogy az helyet is kapjon a költségvetésben.

A kongresszus végén *Christophe Terrain* egy igen fontos elnöki bejelentést tett, mely szerint jelenlegi formájában ez volt az utolsó kukorica kongresszus. Az egész rendezvény egyik vezérfonala az volt, hogy az ágazat fennmaradása érdekében folyamatosan fejlődni, megújulni kell. Az új feltételekhez történő alkalmazkodás nemcsak a cégeket érinti, hanem a szakmai szövetségek szerepét is újra kell értékelni. Ennek tükrében a három nagy szántóföldi növénycsoporttal foglalkozó érdek-képviselői szervezet – kukorica (Maiz'europ), kalászos (AGPB) és olajnövények (FOB) – fuzionál. A szövetségek szervezeti egységei továbbra is fennmaradnak. De azokon a területeken, ahol lehetőség van a közös fellépésre, az együttműködést az eddiginél jóval szorosabbra fonják. Jövőben a három szervezet már közös konferenciát szervez, előre láthatólag minden év júliusában.

Európai Kukorica Termesztés Szövetségének (C.E.P.M.) ülése

(A szervezet felépítéséről és működéséről bővebben a VSZT újság 2004/4 és 2005/1 számában, valamint honlapunkon található)

A kukorica kongresszus keretében került sor a C.E.P.M. ülésére a tagszövetségek, valamint számos érdeklődő jelenlétével. Az ülésen megvitásra került a kukoricatermesztéssel kapcsolatos minden olyan probléma, mely uniós szinten is megjelenik.

Kukoricapiac

2004/05-ben az Európai Unió termesztése 53 millió tonna volt. Franciaország (16,3 millió tonna) és Magyarország (8,3 millió tonna) előállítását nem számolva 28,4 millió tonna ez a mennyiség. A felhasználás viszont 51,1 millió tonna, amely Franciaország és Magyarország fogyasztása nélkül 39,1 millió. A két legnagyobb exportáló ország mérlege nélkül a másik 23 EU tagországban 10,7 millió hiány figyelhető meg. E hiány ellenére a Franciaországon és Magyarországon összesen rendelkezésre álló 12,4 millió tonnás készlet összességében 1,9 millió tonna fölösleget eredményezett az Európai Unióban. Ezenkívül, köszönhetően az egyéb országokból történő (WTO megállapodás miatt) 2,5 millió tonnát elérő exportnak, az EU többlet elérte a 4,4 millió tonnát.

A 2005/06 gazdasági évben 47,5 millió tonnás termelés várható, amely 10%-os csökkenést jelent 2004-hez képest, köszönhetően a dél-európai szárazságnak. Bár ez a csökkenés nem számottevő, mivel a rendelkezésre álló készletekből fedezhető a hiány. Az ellátás tehát továbbra is kiegyensúlyozott marad. A 2005/06 szezon piaci kilátásai jobbnak tűnnek, mint az előző évi volt, bár az elvárások némiképpen módosulhatnak a kalászos gabonák nagy mennyiségű kínálata miatt (1. ábra).

Csemegekukorica, vetőmag

Mind a két szektor esetében csökkent a termesztő terület az előző évhez képest. A vetőmagnál a csökkenés az ártermelésbe vont kisebb területek miatt nem jelentős (2. ábra). Csemegekukoricánál viszont ez a változás jóval drasztikusabb a növekvő távolkeleti import hatására (-18% körül) (3. ábra).

WTO tárgyalások

(További import már nem elfogadható a telített EU-25 kukoricapiacán.)

A tárgyalási témák köre a Dohai forduló alatt meglehetősen beszűkült, és az Európai Unió minden elsődlegesen fontos kérdésben fokozatosan meghátrál. A tárgyalások a Kankun-i kudarc után újra kezdődtek 2004 augusztusában, melyek középpontjában a mezőgazdaság áll. A földrajzi árjelzők kérdését későbbre halasztották, ezért nem lehet most lépéseket tenni ennek irányában. A 2005-ös megbeszél-

1. ábra

Kukoricapiac (millió tonna)		
	2004/2005	2005/2006
Terület (Mha)	6,5	6,1
Termés	53,0	47,5
Induló készlet	6,6	11,0
ebből intervenciós készlet	0,0	2,1
Import	2,5	2,5
Teljes készlet	62,1	61,0
Belföldi felhasználás	49,5	48,5
ebből állati takarmány	40,5	39,5
Export	1,6	1,6
Teljes felhasználás	51,1	50,1
Összes készlet	11,0	10,9
ebből intervenciós készlet	2,1	?

2. ábra

Kukorica vetőmag területek az EU-ban (ha)		
Országok	2004	2005
Németország	3 180	3 320
Ausztria	5 000	5 000
Spanyolország	700	500
Franciaország	54 430	47 190
Magyarország	28 316	26 000
Olaszország	4 935	4 800
Lengyelország	2 065	2 600
Csehország	1 518	1 660
Szlovákia	3 500	3 700
Szlovénia	304	200
Összesen	103 948	94 970

3. ábra

Csemegekukorica területek az EU-ban (ha)		
Országok	2004	2005
Németország	1 100	1 100
Horvátország	300	300
Spanyolország	3 500	1 800
Franciaország	28 580	23 850
Magyarország	29 000	24 000
Olaszország	4 200	4 500
Lengyelország	3 300	3 500
Szlovákia	1 200	500
Összesen	71 180	59 550

lések a piacra jutás problémájáról szólnak. Az EU ajánlatát az exporttámogatások fokozatos leépítéséről azonnal elfogadták, de még nem történt ehhez hasonló intézkedés a többi tagállam részéről (USA, Kanada és Ausztrália esetében lenne erre elsősorban szükség).

A tárgyalások fókuszában jelenleg a piacra jutási esélyek növelése áll. Ennek értelmében a legmagasabb vámtarifák csökkentése, míg az érzékeny termékek rugalmasabb kezelése várható. Ha szélsőségesen alacsony vámok kerülnek megállapításra, az több ország előtt is kinyitná az ajtót a kukoricaimport számára, amely teljesen destabilizálná az európai kukoricapiacot. Továbbá az EU-nak el kell fogadnia az új tagországok import kontingenre vonatkozó kérését. A WTO által már aláírt 242.000 tonna vámmentes kukoricaimport kontingens 2006 január 1-jétől alkalmazható.

CAP Reform

(két lépcsős bevezetés)

Öt tagállam (Franciaország, Finnország, Hollandia, Görögország, Spanyolország) élt az EU rendelkezések adta azon joggal, hogy a termelésről történő leválasztás (decoupling) bevezetését elhalasztja. Ezekben az országokban a decoupling 2006-tól él Finnország kivételével, ahol a támogatások kifizetését régióként állapítják meg (várhatóan 2009-től Magyarországon is ilyen rendszer fog működni), míg a többi tagállamban a kifizetés történelmi referencia időszak alapján történik. Amíg a kukoricatermesztő országok közül Portugália és Olaszország a támogatások termelésről történő teljes leválasztása, addig Spanyolország és Franciaország a szántóföldi növények csak részleges leválasztása mellett döntött. Az olasz döntés eredményeként a keménybúza termesztés jelentősen (500 ezer hektárral), míg a kukoricatermesztés kisebb mértékben (90.000 hektárral) esett vissza.

A támogatások kifizetésének feltételeként szabott jó mezőgazdasági és környezeti állapot fenntartásának előírásai – tagországoként eltérőek. Franciaországban a nagyüzemi produktív mezőgazdasági termelés ellenzői nagy nyomást gyakorolnak a törvényhozó szervezetekre, a minél szigorúbb környezetvédelmi előírások kikényszerítése érdekében.

Mycotoxinok

A CEPM kezdeményező szerepet vállalt a fuzáriumtoxinokat szabályozó európai intézkedésekkel kapcsolatos tárgyalások során. A vonatkozó rendeletek (VSZT folyóirat 2005/3. szám) többéves tárgyalás után 2005. év júniusában megszülettek. A CEPM lobbyása hatására sikerült elérni, hogy a további részletes vizsgálatok elvégzése érdekében a rendeletek kukoricára történő alkalmazása kapjon még egy év haladékot. Ezáltal esély van arra, hogy a takarmányozási célú kukoricánál magasabb határérték kerüljön megállapításra, ahogyan az az étkezési búzánál történt. A határérték megállapításának részletei körül eltérők az egyes tagországok álláspontjai. Eltérő a vélemény azokkal kapcsolatban, hogy a Bizottság egységesen írja-e elő a határértékeket, illetve csak ajánlásokat adjon ki és minden tagország saját maga döntsön a határértékről. Nincs egységes álláspont abban a tekintetben sem, hogy nyersanyagra, vagy késztermékre vonatkozzanak a határértékek, és hogy legyen-e megkülönböztetés a fuzáriumtoxinnal érzékenyebb állatok számára. Ezen kívül élesen elválnak az elsődlegesen takarmány-felhasználó és termelő országok álláspontja egymástól. Az előbbiekre érdeke nyilvánvalóan a szigorúbb határértékek meghatározása. A cél természetesen egy olyan határérték megállapítása, amely technológiailag és gazdaságossági szempontból is kivitelezhető, de egyben nem jelent humán élelmezési és állatkarmányozási kockázatot.

GMO

(Európa továbbra is hezitál a kérdésben)

A GM növények termesztését tiltó jogszabályt két éve megszüntették, valamint az európai tudományos hatóságok számos kérelmet megvizsgáltak. Ennek ellenére csak három új GM kukorica „eseményt” engedélyeztek. Az európai kormányok döntésképtelenségének az az eredménye, hogy Európa az USA, Japán és Korea mögött „kullog” az engedélyezések számában, ezáltal az európai kukoricatermesztőknek jóval szűkebb a GM fajtaválasztási lehetősége.

Jelenleg 17 kukoricafajta található a Közösségi Fajtakatalógusban, mely elvileg bizakodásra adhatna okot, hogy ezen növények termesztésének fejlődése megindul az EU-ban. De helyett további hátrálás tapasztalható, mivel Magyarország, Görögország és Lengyelország a 18/2001/EK rendelet védzáradéka alapján megtiltotta a 17 GM fajta termesztését. Most ezeken az országokon a sor, hogy tisztán tudományos bizonyítékok alapján igazolják a tiltás jogosságát.

Jó néhány további példa említhető Európa tértelenségét illusztrálva a GM növények termesztését illetően. Mindezekelőtt még mindig nincs határérték a konvencionális vetőmagvak idegen GM tartalmának megengedhető mértékéről, és a Bizottság előtt lévő kukorica esetében 0,3%-ot előíró javaslat összeegyeztethetetlen a jelenlegi működési feltételekkel. Az EU környezetvédelemért felelős főosztálya (DG ENVI) továbbra sem rendelkezik azokkal a hatástanulmányokkal, melyek a különböző határértékek gazdasági vonatkozását vizsgálják. Ennek következtében nem valószínű, hogy a 2005/06-os időszakra rendelkezésre álljanak ezek a határértékek.

Néhány tagországban már megszületett az un. koegzisztencia törvény, mely lehetővé teszi a GM, konvencionális és bio növények együtt-termesztését, de

eddig csak Dániában, Németországban, Olaszországban, Luxemburgban és Spanyolországban lépett életbe. Spanyolországot kivéve a többi ország jogszabálya szigorú intézkedéseket fogantatosított a GM termesztoőkkel szemben, főként a termesztestechnológia és a felelősségvállalás tekintetében. Hollandiában a kormány a probléma megoldását a szakma kezébe tette le, és rájuk bízta a megfelelő szabályok kidolgozását. Ennek eredményeként egy működőképes koegzisztencia törvénytervezet alakult ki. Franciaországban a 2001/18/EK irányelvet 2005 végéig beültetik a nemzeti jogszabályok közé. A koegzisztencia törvény a francia szakmai szervezetek tudományos kutatóprogramjának eredményeit veszi majd alapul. Mindeközben az Európai Bizottság folyamatban felülbírálja a koegzisztencia intézkedéseket, és várhatóan 2006-ra kidolgoz egy harmonizált szabályzatot.

Bioüzemanyagok

Noha 2005 a bio-üzemanyagok bevezetéséről szóló EU direktívák megszületésének éve volt, számos ország jelentősen lemaradt ezen a területen, ahhoz képest, amit a 2005-2010 közötti időszakra vállaltak. Az EU irányelv 2005-től 2% keverési arányt ír elő, melyet 2010-re folyamatosan 5,75%-ra kell növelni. A 25 tagállamból eddig csupán ötben tették adómentessé a bio-üzemanyagokat (Németország, Spanyolország, Svédország, Lengyelország, Ausztria). Két tagországban kismértékben még csökkentették az adóterhet, de nem annyira, hogy vonzó alternatíva legyen a használata.

4. ábra

Bioetanol előállítás az EU-ban (hektoliter)		
Ország	2004	kilátások
Spanyolország	2,25	4,2 2005-ben
Lengyelország	1,6	
Franciaország	1,31	8,4 2008-ban
Svédország	0,65	
Cseh Köztársaság	0,06	
Németország		6,8 2005/06-ban
egyéb EU	1,12	

Míg a tagországban működő szervezetek azért tesznek erőfeszítéseket, hogy az EU direktívákban előírt bio-üzemanyag bekeverési arány ténylegesen bevezetésre kerüljön (4. ábra), addig a CEPM Brüsszelben a következőkért lobbizik:

- bioetanol szabvány kidolgozása,
- a bio-üzemanyagokra vonatkozó 2010-et követő EU politika előkészítése, (a bio-üzemanyag arány megkétszerezése, s vele megfelelő ellenállás kifejtése az olajpiac egyre állandósuló nyomásával szemben),
- megfelelő EU védelem az alkoholimporttal szemben.

-ruthner-

Lehetséges megoldások a fémzárolt vetőmaghasználat növelésére (a cseh példa)

A téma felvetése ebben az évben talán időszerűbb, mint valaha, hiszen a kalászos vetőmag-felújítás kritikus mélypontra van. A tavalyi 30% körüli őszi búza vetőmag-felújítás az idén valószínűleg tovább romlik. Az OMMI fémzáró adatai szerint a fémzáró üteme jelentősen elmarad az elmúlt évekhez képest. (A fémzáró őszi búza az elmúlt éveknek 40%-a.) A jelentős mennyiségű ó-készlet sokszor önköltségi áron, vagy az alatt értékesül. A várható felújítási arány így kb. 15% körüli lehet, melyre őszi búzából Magyarországon még nem volt példa. A folyamat következményeként előállítási,

forgalmazási és nemesítési szempontból is veszélybe kerülhet a jövő kalászos vetőmagellátása,

mivel a jelenlegi forgalom mellett nem fedezhető egyik terület költségei sem. Azon túlmenően, hogy a megfelelően kezelt, fajtaazonos fémzáró vetőmag a minőségi árutermelés alapja, a nagyfokú utántermesztés miatt elmaradt licenccijak nem fedezik a fajta-előállítás és fenntartás költségét.

A fémzáró vetőmaghasználat visszaesése nem egyedülállóan hazai probléma, de azért vannak olyan európai országok, ahol érdemlegesen és hosszú távon sikerült rendezni ezt a kérdést.

A fémzáró vetőmaghasználat ösztönzésének többféle alternatívája is létezik

- A növényfajta oltalomban részesített fajtáknál a fajtatulajdonosnak jogában áll méltányos fajtahasználati díjat beszélni az utántermesztett vetőmag esetében is. Ez a fémzáró vetőmaghasználat növelésének egyik indirekt módja, mivel a saját vetőbúza, vetőárpa előállításának költségeire pluszban rákalkulandó nemesítői díj összességében eléri a minősített vetőmag árát. Ennek következtében pedig az eddigénél több gazdálkodó dönthet úgy, hogy megvásárolja a minden szempontból garantáltan jó minőségű vetőmagot, ahelyett, hogy saját maga bajlódna az előállítással.
- Európa egyes országaiban kötelezik a gazdálkodót egy bizonyos százaléku vetőmag felújításra és/vagy a támogatások kifizetésének feltételéhez kötik. Ennek egyik jó példája Dánia, ahol a gazdáknak a földterületük 40%-án minősített vetőmagot kell vetniük.
- A vetőmag-felújítás támogatásának legközvetlenebb módja pedig a vásárolt fémzáró vetőmag árának valamilyen arányú visszatérítése.

Egyik módszer sem működik állami segítség és szerepvállalás nélkül, hiszen a rendszer – legyen az bármelyik a korábban felsoroltak közül – jogszabályi kereteinek megalkotásához, és működtetéséhez a központi szándék elengedhetetlenül szükséges.

Jelenleg Magyarországon ez a terület semmilyen módon nem támogatott.

A korábban működő OMMI fémzáró és szemledíj 50%-os visszafizetése forráshiány miatt szünetel.

A VSZT Vetőmag újságának 2005/2 számában már röviden említést tettünk a Cseh Köztársaságban működő vetőmag támogatási rendszerről, ahol ez a kérdés – fontosságához mérten – kiemelten támogatott.

A Cseh Köztársaságban felismerték, hogy a mezőgazdaság alapját jelentő növénytermesztés és vetőmagtermesztés támogatása az egész agrárágazatra pozitív hatással van,

javítja annak versenyképességét. A vetőmag-támogatás csak egy szelete egy a szántóföldi növények egészségügyi állapotának javítását célzó intézkedés sorozatnak. A cseh rendeletet lemásolni, a nemzeti jogszabályokba átültetni nyilván nem lehet, de a támogatás mértékének és lehetséges módjainak megismerése példaértékű lehet a hazai megoldások keresésében.

A vetőmag-felújítás aránya korábban a Cseh Köztársaságban Magyarországhoz hasonlóan alacsony volt. (Az őszi búza tekintetében például 1999-ben 30% alatti.) Köszönhetően azonban két intézkedésnek, 2003-ra ez az arány meghaladta a 70%-ot.

Az egyik ilyen intézkedés a minősített vetőmag használatának támogatása. A Cseh Köztársaságban a 252/1997 sz. törvény 2.§ a) és d) pontja alapján – a magyarországi törvényhozási gyakorlathoz hasonlóan –, a cseh parlament évente új rendeletet hoz a nemzeti agrártámogatásokról. A rendelet 3. pontja tartalmazza a szántóföldi és más speciális növényfajok növény-egészségügyi állapotának javítását szolgáló tevékenységek támogatási céljait, közöttük a minősített vetőmag-támogatást.

A támogatás csomag a minőségi, magas színvonalú növénytermesztést szolgálja

a növényvédelmi tevékenységen keresztül oly módon, hogy megelőzze a karantén vírusos- és baktériumos megbetegedések, valamint a szaporítóanyaggal (ve-

tőmaggal, vetőgumóval) terjedő betegségek terjedését. Fontos megjegyezni, hogy ezeket a támogatásokat a cseh állam nem uniós forrásból, hanem saját nemzeti költségvetéséből finanszírozza.

A támogatás feltételei és módjai:

- a Cseh Köztársaságban államilag minősített búza, borsó, szója fajták fémzáró vetőmagjának használata,
- fémzáró vetőgumó használata,
- ajánlati fajtalista készítése,
- fajtaelismerés költségeinek támogatása,
- a vegetatív úton szaporodó növények vírusmentes szaporítóanyagának előállítása,
- minőséget és káros abiotikus és biotikus tényezőkkel szembeni ellenálló képességet javító nemesítési programok támogatása,
- biológiai és fizikai növényvédelem előtérbe helyezése a kémiai növényvédelemmel szemben (pl.: „elektrosávazás”).

Mivel az alacsony mértékű vetőmag-felújítás veszélyes a termés minőségére és az élelmiszer-biztonságra, ez a nemzeti támogatási forma megfelel az EU előírásainak. Az intézkedés javítja a mezőgazdasági termelés növény-egészségügyi helyzetét és a késztermék minőségét. Ez pedig nemcsak a vetőmagtermesztők érdeke, hanem a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdálkodók és végső soron a fogyasztóké is.

A rendeletet a parlament minden évben újra tárgyalja, hiszen évente változhatnak a támogatás céljai és a támogatási összegek. A vetőmag-támogatás pontos összegét a cseh Mezőgazdasági Minisztérium dönti el, amelynek mértéke átlagosan a vetőmag árának 20%-a körül mozog.

A fémzáró vetőmag használatának támogatása 2005-ben

Fémzáró vetőburgonya	83,- EUR/t (-20 335,- Ft/t)
Fémzáró búza vetőmag	50,- EUR/t (-12 250,- Ft/t)
Fémzáró borsó vetőmag	60,- EUR/t (-14 700,- Ft/t)
Fémzáró szója vetőmag	83,- EUR/t (-20 335,- Ft/t)
Fémzáró szója vetőmag	333,- EUR/t (-81 585,- Ft/t)

A vetőmag-támogatás min. 1 tonna vetőmag vásárlása esetén vehető igénybe. A rendelet ezen kívül meghatározza a hátként felhasználható maximális – búzánál 220 kg, borsónál 250 kg, szójánál 130 kg – vetőmagmennyiséget is.

Ezeket a mezőgazdasági támogatásokat csakis az állandó lakcímű és mezőgazdaságilag művelt területtel rendelkezők ve-

hetik igénybe Csehországban. Támogatásban részesülhetnek a mezőgazdasági felsőoktatási intézmények is.

Nem vehetik igénybe a támogatást az állami költségvetésből gazdálkodó intézmények (minisztériumok), vagy esetleg az állami garancia alpból hasonló célra támogatásban részesülők. Hasonlóképpen az alapítványok sem, és azok a mezőgazdasági gazdálkodók, akikkel szemben felszámolási vagy csődeljárás folyik.

A támogatási kérelmeket a cseh MVH-hoz kell benyújtani, ahol a beérkezés sorrendjében bírálják el azokat. Az odaítélésről a cseh Mezőgazdasági Minisztérium hoz határozatot.

A vetőmag-támogatáson túl, a Cseh Köztársaságban támogatják az ajánlati fajtalista elkészítését is. Az Európai Unió legtöbb országában létezik jól működő ajánlati fajtalista rendszer, amely megkönnyíti a gazdálkodók számára az eredményes termesztéshez szükséges fajta kiválasztását. Az ajánlati fajtalista elkészítésének költségeit, kisebb-nagyobb állami szerepvállalás mellett, az érdekelt felek fedezik. A Cseh Köztársaságban e tekintetben is jó a helyzet, mivel

az ajánlati fajtalista elkészítés költségeinek 80%-át az állam fizeti.

Új, a korábbinál jobb tulajdonságú fajták előállítása a mezőgazdaság motorja. Hogy az elismerést követően a fajtáról minél több termesztési információ álljon a gazdálkodók rendelkezésére, az elismerés ideje alatt párhuzamos vizsgálatok végezhetők.

A fajtakísérletet végző akár magánszemély, akár jogi személy a következő támogatásban részesül:

- Max. 1.166,- EUR/fajta (– 285.670,- Ft) őszi vetésű növényeknél a fajtaminősítő intézethez történő kísérleti eredmények leadását követően
- Max. 1.000,- EUR/fajta (– 245.000,- Ft) tavaszi vetésű növényeknél a fajtaminősítő intézethez történő kísérleti eredmények leadását követően
- Max. 666,- EUR/fajta (– 163.170,- Ft) takarmánynövényeknél a fajtaminősítő intézethez történő kísérleti eredmények leadását követően

A fent leírtak nem szorulnak további magyarázatra. A támogatási összegek önmagukért beszélnek. A cseh mezőgazdasági kormányzat felismerte, hogy az ágazat megfelelő működését csak az alapoknál kezdve lehet biztosítani. Orvosi hasonlat: élve sokkal olcsóbb a betegség megelőzése, mint a gyógyítása. A magyar agrárium pedig már most is elég beteg, hogy tovább súlyosbodjék-e az állapota, az nagyban függ attól, hogy lesznek-e megelőző intézkedések??!

A cikket a következő számban folytatjuk az utántermesztett vetőmaghasználat után járó licenccij beszédésének cseh rendszerével.

**Cseh Katalin
Ruthner Szabolcs**

Az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet hatósági ellenőrzéseinek tapasztalatai

Az Európai Unióba való belépésünket követően, fokozott jelentősége van a fogyasztóvédelemnek. Sokan – és nem is alaptalanul – tartottak tőle, hogy ellep bennünket „Európa szemete”. Az árumozgás szabadságának alapelve miatt, a határérték alatti vetőmagtétel beáramlását, csak a minőségvédelem oldaláról lehet és kell megközelíteni és korlátozni. Ezt a minőségvédelmi feladatot látja el a vetőmagforgalom területén – törvényi felhatalmazás alapján - az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (a továbbiakban: minősítő intézet).

Jogi háttér

A vetőmagforgalom törvényi szabályozása, – megelőzve Európa legtöbb államát – 1895-ben kezdődött Magyarországon. A mezőgazdasági termények és termékek hamisításának tilalmáról szóló 1895. évi XLVI. törvény, – mely 1968-ig volt érvényben –, vetőmagokra vonatkozó rendelkezései többek között előírták: forgalomba hozatal esetén az eladó köteles a vetőmag fajtaazonosságát, származását, tisztasági és csírázóképességi százalékát a vevővel közölni, ill. a vetőmag csomagolási egységén feltüntetni.

A vetőmagforgalom jogi szabályozása mindig is kiemelt jelentőségű volt Magyarországon, mert a vetőmag-előállítás és ezen belül az export meghatározó része volt a mezőgazdasági kivitelnek. Így van ez jelenleg is.

A vetőmagforgalom mai értelemben vett hatósági ellenőrzését az 1968. évi 22. sz. törvényerejű rendelet életbe lépése óta végzi Intézetünk, illetve annak jogelődei. (1976-ig Országos Vetőmag-felügyelőség, 1983-ig Országos Vetőmag és Szaporítóanyag Felügyelőség, 1988-ig Növénytermesztési és Minősítő Intézet, majd Mezőgazdasági Minősítő Intézet.) A jelenlegi jogi szabályozás – amely már összhangban van az Európai Unió előírásaival – a következő:

– 2003. évi LII. törvény a növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról,

- 40/2004. (IV.7.) FVM rendelet a növényfajták állami elismeréséről,
- 48/2004. (IV.21.) FVM rendelet a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról,
- 50/2004. (IV.22.) FVM rendelet a zöldség szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról,
- 62/2004. (IV.27.) FVM rendelet a dísznövény szaporítóanyagok forgalomba hozataláról,
- 369/2004. (XII.26.) Kormányrendelet a szaporítóanyagokkal kapcsolatos minőségvédelmi bírság megállapításáról.

Tevékenységi kör

A 2003. évi LII. törvény értelmében a minősítő intézet egyebek között minősíti a szaporítóanyagokat és törzsültetvényeket, ellenőrzi:

- a növényfajták fajtafenntartásának eredményességét,
- a szaporítóanyagok előállítását, feldolgozását, forgalomba hozatalát, felhasználását,
- az átruházott jogkörben végzett vetőmagtétel minősítést,
- zárt körzetben az előírt korlátozások betartását,

valamint kiszabja a minőségvédelmi bírságot. A minősítő intézet hatósági jogkörrel felruházott munkatársa: a helyszínen ellenőrzést végezhet minősítési és ellenőrzési feladataival összefüggésben, a vizsgálatok céljára térítésmentesen mintát vehet, a szaporítóanyagokra vonatkozó nyilvántartásokba, iratokba betekinthez, és azokról az üzemi, illetve üzleti titok védelmére vonatkozó jogszabályok betartásával másolatot készíthet.

A minősítő intézet igazolvánnyal rendelkező, hatósági jogkörrel felruházott munkatársai 2004-ben 840 ellenőrzést végeztek. A 2005. évi ellenőrzések száma – tekintettel a célfeladatokra – várhatóan meg fogja haladni az előző évi mértéket.

A főbb témakörök, melyekben a minősítő intézet a díjtétellel nem ellentételt hatósági ellenőrzéseit az elmúlt években és jelenleg is végzi, a következők:

- vetőmag feldolgozóüzem komplex ellenőrzése,
- szántóföldi előszemle,
- szántóföldi ellenőrzés hatósági jogkörben,
- standard vetőmag-szaporítások ellenőrzése,
- vetőmaggal kapcsolatos reklamációk vizsgálata,
- burgonya vetőgumó tárolás ellenőrzése,
- hivatalos mintavétel hatósági jogkörben,
- tényleges termés elszámoltatása,
- kiserelési tevékenység ellenőrzése,
- alkalmatlan vetőmagtétel elszámoltatása,
- hatósági zár alá helyezés, hatósági zár feloldása,
- vetőmag-forgalmazás ellenőrzése.

Fordulat a minőségi ellenőrzésben

Amint az a bevezetőben is szerepel, kiemelt feladatunknak tartjuk, hogy az országba beérkező vetőmagvak minőségét folyamatosan ellenőrizzük. 2004 májusa előtt ez egyszerű volt, mert minden beérkező vetőmagot Magyarországon fémzároltatni kellett. A felhasználók ezt az ellenőrzést igénylik is, mert ez év tavaszán is rendkívül sok panasz volt az EU-ból beérkezett vetőmagok – különösen a burgonya-vetőgumó – minőségével. A 48/2004. (IV. 21.) FVM rendelet 19. § (4) bekezdése így fogalmaz: „Az Európai Unió valamely más tagállamában előállított, a Magyar Köztársaság területén továbbzaporításra kerülő vetőmagokról, azok tulajdonosa állít ki származási igazolást, amelyhez a címkét csatolni kell. A vetőmag tulajdonosának, a Magyar Köztársaságban lévő telephelyén, rendelkeznie kell hivatalos letéti mintával.” Ez az intézkedés alapvetően a felhasználók érdekeit védi. Sok szervezet ezt a mintavételt kérte a minősítő intézettől az áru beérkezését követően, de sok helyen ez a minta hiányzik. A vetőmag késedelmes beérkezése – amire többnyire hivatkoznak – nem fogadható el indoknak. Igen gyakran a nem megfelelően megkötött kereskedelmi szerződéses hozzák a vetőmag vásárlót hátrányos helyzetbe. Jövőre a hiányzó minták esetében nem lesz elkerülhető a minőségvédelmi bírság kiszabása. A meglévő mintákat augusztus-szeptember hónapban 21 cégnél ellenőriztük. 185 mintát hivatalos ellenőrző csíráztatásban részesítettünk. Ebből 57 minta kapott alkalmatlan minősítést. Tehát a vizsgált minták csírázóképeségének 30,8 %-a nem felelt meg a vonatkozó minőségi előírásoknak. Az érintett 16 céget figyelmeztetésben részesítettük. A legtöbb gond a kukorica és napraforgó alapanyagok csírázóképeségével volt.

Érvényességi idő

A korábbiakban a vetőmagvak forgalmazása meghatározott érvényességi időhöz kötött volt. Az érvényességi idő lejárt

után a vetőmagot ki kellett vonni a forgalomból, illetve megújító fémzárolásban kellett részesíteni. Ez a követelmény megváltozott. A 2003. évi LII. törvény 20. § (1) bekezdése így rendelkezik: „A szaporítóanyagot külön jogszabály szerinti eljárásban kell minősíteni. A szaporítóanyagnak a minősítés során megállapított minőségéért, a szaporítóanyag forgalomban tartásának ideje alatt, a szaporítóanyag tétel mindenkori tulajdonosa a felelős. A szaporítóanyag addig maradhat forgalomban, és addig használható fel vetésre, illetve ültetésre, ameddig minősítő paraméterei megfelelnek a külön jogszabályban előírt feltételeknek, amelyet a minősítő intézet ellenőrizhet.” Emiatt a forgalomban lévő, egy évnél korábban minősített vetőmagtétel mintázását és ellenőrző csíráztatását kiemelt feladatnak kell tekintenünk. Több forgalmazó szervezet is megrendelte a tulajdonában lévő vetőmagtétel – elsősorban – kalászos gabonák mintázását és ellenőrző csíráztatását.

Tapasztalatok, feladatok

Mindezekkel összefüggésben, ugyancsak kiemelt feladatnak tekintjük, a vetőmagforgalom kis-kiserelésű részének – a vetőmagbolti vetőmag-forgalmazás ellenőrzését. Ezeknek az ellenőrzéseknek az is feladata volt, hogy az új rendeletekre, minőségi előírásokra, követelményekre ráirányítsák a forgalmazók figyelmét. Az e területen végzett ellenőrzések száma lényegesen meghaladta az előző években végzeteket. Munkatársaink 172 üzletben 182 ellenőrzést tartottak. Az üzletekben 86 db mintát vettünk. Közülük 11 db nem felelt meg a minőségi előírásoknak. Így intézkednünk kellett a forgalomból történő kivonásukról. Az érintett üzleteket figyelmeztetésben részesítettük. Az alkalmatlan tétel aránya 12,8 %, ami magasnak mondható, és indokoltá teszi a mintavételek számának emelését a jövőben. Bár 1968 óta tilos, még mindig előfordult nyitott zsákból való vetőmag árusítás. Az ilyen vetőmagtételre zár alá helyeztük. Az a több éves tapasztalat, hogy azokban az üzletekben, ahol évről-évre visszatérő az ellenőrzés, a szabálytalanságok száma is lényegesen alacsonyabb. Újabb feladat annak figyelemmel kísérése, hogy a külföldről kiserelten beérkező vetőmagtétel megfelel-e az előírásoknak. Az ezzel újonnan foglalkozni kívánó szervezetek azonban zömében felkeresik a minősítő intézetet és eligazítást kérnek.

A fentiekben túl bejelentésre vizsgáltuk a Penny Market üzlethálózat által forgalmazott, Németországból származó, Szlovákiában kiserelt burgonya vetőgumót. Az árun feltüntetett jelzések nem feleltek meg az EU és a magyar előírásoknak. Intézkedtünk a hiba kijavítására, amit csak késedelmesen teljesítettek. Ezért a vetőgumó ideiglenes zárolására is sor került a hiba kijavításáig. E témában 68 üzletben 90 ellenőrzést tartottunk. Itt minőségvédelmi bírság kiszabására is sor került.

Az új rendeletek megjelenése óta, vetőmag-kiserelést kizárólag a minősítő intézet által nyilvántartásba vett, vetőmag-kiserelők végezhetnek. Eddig 57 szervezet került nyilvántartásba vételre. Nagybobbik részük csak alkalmilag végez vetőmag-kiserelést, illetve sokuk csak a nyilvántartásba vételt kérte, de érdemi kiserelést még nem végzett ebben a szezonban. Célkitűzésünk, hogy a tényleges kiserelést végzők évi kétszeri ellenőrzésben részesüljenek.

2000 évtől kezdődően feladatként kapta meg a minősítő intézet a genetikailag módosított szervezetekkel kapcsolatos hatósági ellenőrzéseket, az ezzel kapcsolatos komplex ellenőrzési rend megszervezését, végrehajtását.

Az elmúlt évben az uniós csatlakozással összhangban a minősítő intézet új típusú fémzáró címkét vezetett be. Az új címkék kitöltéséhez új – a korábbiaknál korszerűbb és biztonságosabb – címkenyomtatási program került bevezetésre. Ennek megfelelően a kinyomtatott címkék felhasználásának ellenőrzése kiemelt, nagy munkaráfordítást igénylő feladattá vált. Az ellenőrzések közel 30 %-a ebben a témakörben történt.

Ami érték, annak hamisításával előbb utóbb próbálkoznak. Így van ez évek óta a vetőmaggal is. Ebben az évben nagy mennyiségű hibrid kukorica vetőmag hamisítást sikerült a rendőrséggel közösen feltárnunk. A felhasznált papírzsák és a fémzáró címké is jó minőségű hamisítvány volt.

Vetőmaggal kapcsolatos értekezleteken, megbeszéléseken, rendszerint szóba kerül a fekete vetőmag-forgalmazás ügye. A termelők elszegényedésével párhuzamosan ennek a kérdésnek a jelentősége még fokozódhat is. Azonban egyes kérdésekre ritkák a konkrét válaszok, mivel a kérdést felvetők legtöbbször csak általánosságokban beszélnek.

Természetesen annyi munkatársa és szabad kapacitása nincs a minősítő intézetnek, hogy minden szabálytalanságot feltárjon. Ezeket az ellenőrzéseket a saját költségére kénytelen végezni. De, azt sem teheti meg, hogy konkrét írásbeli megkeresés, vagy bejelentés alapján az adott ügyet ne vizsgálja ki.

Ilyen bejelentés volt, hogy illegális csatornákon Romániából GMO fertőzött kukorica vetőmag került forgalmazásra Magyarországon. Ezért a tavasz folyamán a kukorica vetőmag-forgalmazásra kiemelt figyelmet fordítottak munkatársaink, de ilyen kukorica vetőmagot az üzleti forgalmazásban nem találtak.

2004-ben a kormányrendelet késői megjelenése nem tette lehetővé a minőségvédelmi bírságot. 2005-ben eddig négy esetben került sor minőségvédelmi bírság kiszabására.

Rényi László
Dr. Tas Levente
OMMI

A 74. OMÉK tapasztalatai

2005. augusztus 27. és szeptember 4. között került megrendezésre a 74. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszer-ipari Kiállítás (OMÉK), melyen a Vetőmag Szövetség és Termék Tanács is részt vett. A területet az FVM AMC biztosította. A kiállítói pavilon felállításának költségeit a VSZT az Alma Termék Tanáccsal, az Első Magyar Szarvasgombász Egyesülettel, a Magyar Pékszövetséggel, az Országos Magyar Méhészeti Egyesülettel és a Tej Termék Tanáccsal közösen finanszírozta.

A rendezvény nagyszerű lehetőséget biztosított arra, hogy az egyes cégek bemutatkozó anyagai, kínálatai eljussanak az ország különböző pontjairól érkező látogatókhoz, érdeklődőkhöz. (A kiállítást 130 ezer hazai illetve külföldi látogató tekintette meg.)

A VSZT levélben kérte tagságát, hogy juttasson el részére szóróanyagot. A közel 1000 tagból mindösszesen 21 cégtől érkezett prospektus: Agroselect Kft., Bóly Rt., Csenkesz Bt., DE ATC Karcagi Kutatóintézet, De Ruiter Seeds Kft., Délmag Kft., Gumo Kft., Károly Róbert Főiskola Fleischmann R. Kutatóintézet, Lajtamag Kft., Mezőmag Kft. (Szarvas), Saaten Union Hungaria Kft., Satu Kft., SES VanderHave Hungary Kft.

Az Agrolinz Melamine Int. Mo. Kft., az Agromag Kft., a Gabonatermesztési Kutató Kht., a Mezőgazdasági Kutató-Fejlesztő Kht., a MTA Mg. Kutatóintézet, az Mv Elit-

mag Kft., az Mv Bázismag Kft. és a Veszprémi Egyetem Georgikon Mg.tud. Kar a részünkre eljuttatott szóróanyagokon kívül saját standdal is képviseltette magát a kiállításon.

Az OMÉK hivatalos honlapja illetve kiadványa alapján az említettekén kívül, a tagságból még kb. 25 cég jelent meg önálló standdal ill. társkiállítóként: ABO Trade Rt., Ádám és Társa Kft., Béke Agrárszövetkezet (Hajdúböszörmény), Borsod Agroker Rt., Farmer Kft. (Budapest), Fűszerpaprika Kutató-Fejlesztő Kht., Gitr Rt., Gran-Export Kft., Hajdúsági Gabonaiipari Rt., Halászati és Öntözési Kutatóintézet, Hód-Mezőgazda Rt., Hunzag Kft., IKR Rt., Karintia Kft., KITE Rt., Monsanto Kft., Nunhems Hungary Kft., Pioneer Hi-Bred M.o. Kft., Raiffeisen Agrárház Kft., Róna Mg. Szövetkezet, Seminis Hungaria Vetőmag Kft., Syngenta Seeds Kft., Szegána Kft., Szentesi-Mag Kft., Zöldségtermesztési Kutató Intézet Rt.

A VSZT az egyes cégek prospektusai mellett saját anyagaival is igyekezett színesebbé tenni a stand megjelenését. Külön erre az alkalomra készült egy szóróanyag a minősített vetőmaghasználatról, melyet a kiállító VSZT tagok segítségével is igyekeztünk minél több érdeklődőhöz eljuttatni. A kiadvány a fémzárolt vetőmaghasználat fontosságára hívja fel a figyelmet, szemben a visszavetéssel együtt járó negatív következményekkel.

Szórólappal népszerűsítettük honlapunkat illetve az azon belül működő Vető-

mag börsét. Ez utóbbi 2004. évtől működő szolgáltatásunk. Segítségével tagjaink – térítés ellenében – a honlapon elhelyezhetik vetőmag-kínálatukat, lényegesen megkönnyítve így a vetőmag-forgalmazók, ill. felhasználók egymásra találását (részletek illetve szerződés letöltése honlapunkon: www.vetomagtermektanacs.hu). Örömmel tapasztaltuk, hogy sokan használják rendszeresen az Internetet információszerezésre, köztük honlapunk „szakmai hírek” rovatát is, melyen keresztül igyekszünk a tagságot tájékoztatni minden jelentős, a vetőmag szakmát érintő kérdéssről (jogszabályok, pályázatok, stb.)

Érdeklődéssel fogadták a korábban érvényben lévő, – az EU csatlakozás óta már csak ajánlott –, minőségi határértékeket tartalmazó szabványokat (MSZ 6353, MSZ 7145), valamint a jelenleg hatályos vetőmag törvényt és a hozzá kapcsolódó jogszabályokat tartalmazó CD-t (ez utóbbit korábban minden VSZT tag megkapta).

A nagyközönség – főként a kiskerttulajdonosok – elsősorban a zöldség- és gyümölcs-vevőmagkínálatra volt kíváncsi, illetve nagy érdeklődés mutatkozott az energiafű iránt. Számos szakiskolából érkeztek tanárok, akik szívesen gyűjtöttek információs anyagot, valamint a legtöbb falugazdász is felkereste standunkat.

A kiállításon megjelentek természetesen a legjelentősebb mezőgazdasági szaklapok képviselői is. A VSZT felkérést kapott az „Őstermelő” – *Gazdálkodók Lapja* szerkesztőségétől a vetőmag-felhasználás, termesztés témakörével kapcsolatos cikkek szerkesztésére. Ezek jelentősebb írásai – mind olvasóink tapasztalhatják – Vetőmag lapunk mostani novemberi számában is megjelent.

Kisvársdai Ildikó

OMÉK díjban részesült VSZT tagok

NÖVÉNYTERMESZTÉS:

- I. díj: Agromag Kft.
- II. díj: IKR Termelésfejlesztési és Kereskedelmi Rt.
- III. díj: Matyó Mg. Szövetkezet

KERTÉSZET, SZŐLÉSZET, BORÁSZAT:

- III. díj: ZKI Zöldségtermesztési Kutató Intézet Rt.

VIDÉKFEJLESZTÉS:

- I. díj: Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht.

OKTATÁS, SZAKTANÁCSADÁS, KUTATÁS-FEJLESZTÉS:

- I. díj: Gabonatermesztési Kutató Kht. – Gabonafélék olaj- és fehérjenövények nemesítése, termesztési vizsgálata.
- III. díj: Veszprémi Egyetem Georgikon Mg. Kar (Keszthely) – Burgonyakutatás.

AGRÁRINFORMATIKA:

- I. díj: IKR Termelésfejlesztési és Kereskedelmi Rt. – Digitális precíziós gazdálkodási adatok publikálása Interneten.

KÜLÖNDÍJ:

- GITR Agrárfejlesztő és Kereskedelmi Rt. – Krone Big X V8 önjáró silózó

Káposztarepce, mint a jövő olajos növénye

Az elmúlt harminc évben Európában az olajos növények termesztése – más kultúrákkal összevetve – jelentős mértékben növekedett. A nemesítési eredmények, az elérhető hozamok növekedése, a természetes növekvő jövedelmezősége a kontinens számos régiójában az olajos mag termesztés kiterjesztését eredményezte. Az Unió 25 tagállamában az elmúlt év során mintegy 20,9 millió tonna olajos magot takarítottak be, szemben az elmúlt öt év átlagában elért 18,0 tonnával, ill. ugyanennek a 25 országnak az 1984-ben realizált 9,2 millió tonnával szemben (1. ábra).

Miközben a napraforgó jelentősége összességében csökkent, a repce a legtöbb országban egyre nagyobb területen került elvetésre, köszönhetően a növekvő hozamoknak és javuló jövedelmezőségnek. Az elmúlt 4 év átlagában az EU-ban évente 3 százalékkal, mintegy 120 ezer hektárral nőtt a repce vetésterülete, miközben a napraforgó, a szója és a len jelentősége csökkent. Ennek természetesen kézzelfogható okai vannak:

- a repce, mint a búza előveteménye különösen fontos szerepet tölt be a vetésforgóban;

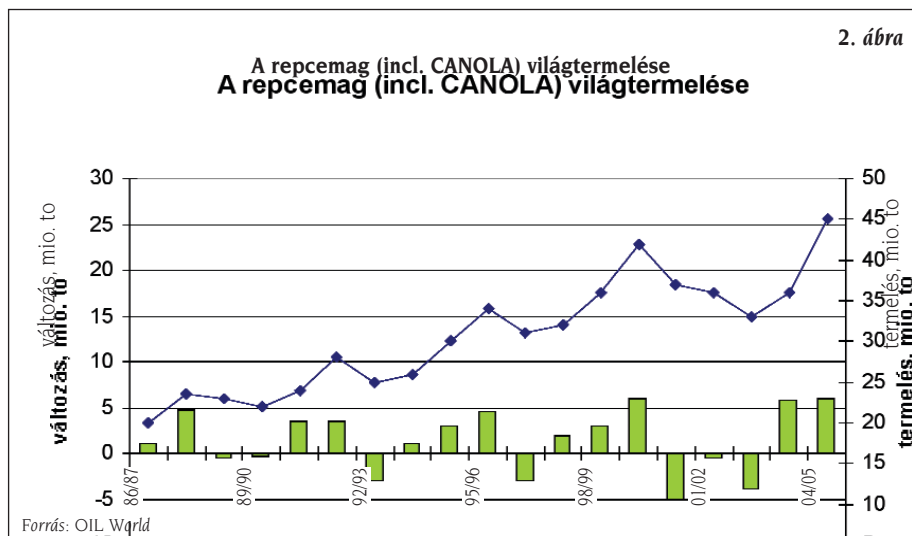
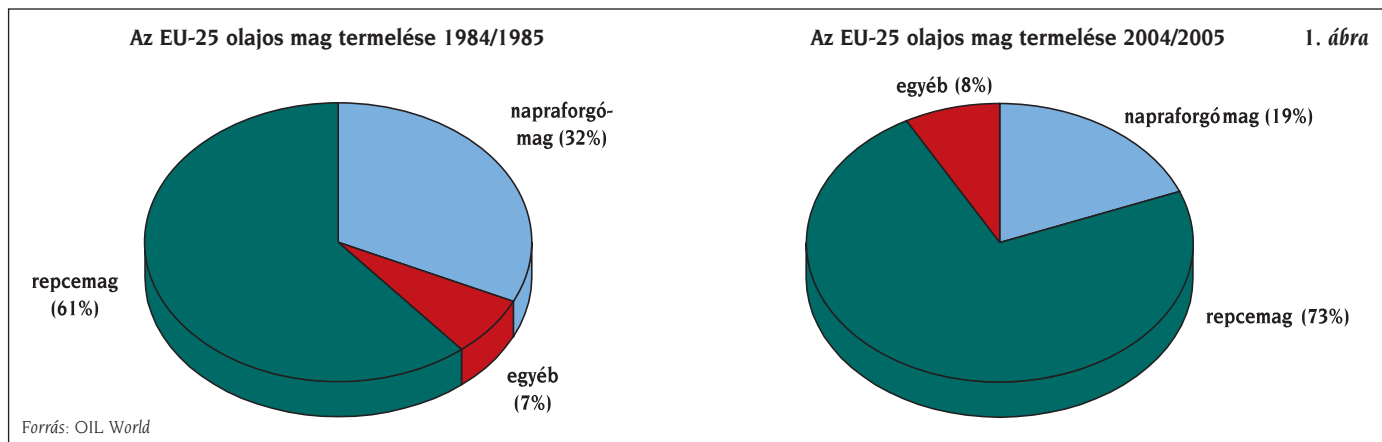
- a jobb talajművelés, az új fajták köztermesztésbe vonása érzékelhető hozamnövekedéssel járt;
- az elmúlt 5 évben jelentősen megnőtt a hibridek részaránya;
- a repcenemesítésnek köszönhetően az elmúlt 20 évben közel 50%-kal sikerült növelni a hozamokat;
- az árak kedvező alakulása tovább erősítette a repcetermesztés jövedelmezőségét.

Az EU 25-ök 2004-ben 15,2 millió t repcét takarítottak be, az elmúlt öt év átlagában ez a mennyiség 12,0 millió t volt. Ugyanezen országok 1984-ben 5,6 millió t, 1976-ban 2,8 millió t termésmennyiséget könyvelhettek el. A tagországok között továbbra is Németország a vezető 2004-es 5,3 millió t rekordterméssel, szemben az elmúlt öt év 3,9 millió tonnás átlagával illetve az 1984-es (NDK is) 1,0 millió tonnával. Franciaország a második helyezett, 2004-ben 4,0 millió tonnát takarítottak be, míg a korábbi, hasonló időszakokra a 3,5 millió illetve az 1,3 millió t termés volt jellemző. Őket követi az Egyesült Királyság 1,6 (1,5 és 0,9 millió t), Lengyelország 1,5

(1,0 és 0,9) valamint Csehország 0,77 (0,43 és 0,23) millió t betakarított mennyiséggel.

Az olajos magvak, növényi olajok és melléktermékeinek (dara) európai árszínvonalát a nemzetközi piacok határozzák meg. A magasnak tűnő európai össztermés a teljes világpiac mindössze 5 százalékot adja, valójában az észak- illetve dél-amerikai olajosmag termelés alakulása szabja meg részben a piac fő folyamatait: Argentína, Brazília az Egyesült Államok és a pálmaolaj tekintetében Malajzia és Indonézia termelési és export helyzetének változása a kínálati oldalon. A keresleti oldalt leginkább Kína és India piaci magatartása befolyásolja.

Bár továbbra is az EU a világ legnagyobb repcetermelője (ca. 34% részesedés a világ repcetermeléséből), az árak alakulását a többi olajos növény, elsősorban a szója valamint a pálmaolaj helyzete szabja meg. Ezen termékek egymással való helyettesíthetősége magas, így minden esetben a többi olajos növényvel összefüggésben ítélni kell a repce helyzetét. Összességében a repce világtermése (Canola-val együtt) 2004/2005-ben a világ olajosmag

termésének mintegy 12 százalékát adta, hasonló volt az arány a repceolaj illetve a repcedara tekintetében is.

Kína repcetermelése 2004/2005-ben mintegy 12 millió t, Kanadában 7,7 millió t, Indiában 6,6 millió t, Ausztráliában 1,4 millió t a betakarított mennyiség. A világ repcetermelése az elmúlt húsz évben megduplázódott, 2004/2005-ben eléri az abszolút rekordnak számító közel 45 millió tonnát (2. ábra).

A 2005 és 2010 közötti időszakban a repcetermelés növelésére van szükség a világméretben fokozódó repceolaj igények kielégítésére. Egyrészt az élelmezési célú repceolaj felhasználás további erősödésére kell számítani (különösen Kína és India vonatkozásában), másrészt szintén növekvő igénytel jelentkezik a biodizelpiac. A

biodízel helyzetét nagymértékben meghatározza az ásványi olaj árának alakulása illetve az a kérdés, hogy meddig van politikai szándék adómentességének fenntartásában. A jelenlegi előrejelzések szerint az elkövetkező három évben Európában a biodízel célú repceolaj igény évente 0,5 millió tonnával fog növekedni!

Európában 1999/2000-ben 0,6 millió t repceolajat használtak fel biodízel előállításra, 2003/2004-ben ez a mennyiség elérte az 1,7 millió tonnát, 2004/2005-re pedig mintegy 2,4 millió t az előre jelzett mennyiség. A biodízel-előállítás kapacitása 2005 decemberére 3,6 millió t lesz szemben a 2004. decemberi 1,9 millió tonnával és a 2002. év végi 1,9 millió tonnával.

Az EU tagországai között Németországban tart legelőrébb a biodízel program. 1,5 millió t előállítási kapacitás állt rendelkezésre az idén, jövőre ez a szám eléri a 2 millió tonnát. Amellett, hogy a nagy olajvállalatok (Shell, Aral, BP, OMV) az ásványi dízelbe 5% erejéig hozzákeverik a biodízelt, az ország 1.900 üzemanyagtöltő állomásán tankolható „tisztá” biodízel. Ennek köszönhetően már 2004-ben is több mint 476 millió liter „szántóföldi” dízelt használtak fel a gépjárművek.

Ausztriában is komoly lépésekkel indul a program. Az OMV 2005. októberétől 5 százalékos biodízel bekeveréséről adott tájékoztatást augusztus végén. Az ausztriai, mintegy 300.000 t biodízel igény hazai kielégítésére a jelenlegi 28.000 ha repce termőterület megtízszerezésére lenne szükség. Ez nyilvánvalóan nem fog bekövetkezni, így Ausztria 2006. közepén induló biodízel üzemének igen jelentős import repcemag igénye fog jelentkezni.

A magyarországi biodízel program, „jó szokás szerint” jelentős lemaradásban van, bár a legfrissebb híradások szerint a MOL az őszi folyamán tendert ír ki biodízel be-

szállítására. Érdemes tehát a termelőknek, integrátoroknak most már a valóságban is megtenni a szükséges lépéseket ahhoz, hogy a 2007-re kifizűzött 100 millió liter biodízel előállításához szükséges alapanyagot hazai árutermostésből lehessen biztosítani. Az ágazatban érintett valamennyi résztvevő és a kormányzat sem lehet abban érdekelt, hogy a hazánkra kirótt bio-üzemanyag részarány kötelezettségünknek más ország termeléséből származó, kvázi import biodízellel tegyünk eleget.

Az előrejelzések szerint a világ növényi olaj felhasználása 2004/2005-ben rekordszintre, 134 millió t fölé emelkedik. Ez mintegy 5,7 millió tonnával haladja meg az egy évvel azelőtti szintet. Annak ellenére, hogy a biodízel ipar valamint a vegyipar is egyre növekvő alapanyagigénnyel lép fel a növényi olaj piacon, a felhasználás még mindig ca. 80 százalékban humáncélú. A legerőteljesebben növekvő piacok Kína és a többi ázsiai ország, ahol a lakosság számának és életszínvonalának növekedése indukálja a növekvő felhasználást.

A biodízel előállítást Európában komoly állami szubvencióval folyik, de Brazíliában és az Egyesült Államokban is hasonló trend kezd kialakulni, igaz ott elsősorban a szójaolaj jelenti az alapanyagot. Az ásványi olajtól való függőség csökkentése érdekében már hasonlóan támogatott biodízel programok működnek Malajziában, Thaiföldön, Japánban és a Fülöp-szigeteken.

Ezek a programok világszerte érzékelhető hatással lesznek, hiszen növekvő növényi olaj felhasználáshoz, magasabb olajárakhoz és fokozódó olajos mag feldolgozáshoz fognak vezetni. Ezzel párhuzamosan növekedni fog a feldolgozás során keletkező, takarmányhasznosításra alkalmas melléktermékek túltermelés is (dara). Ez a tendencia hosszú távon tovább javíthatja a

repce és pl. a napraforgó helyzetét a szójával szemben, hiszen ezek feldolgozásakor magasabb olajtartalmuknak köszönhetően kevesebb dara képződik (3. ábra).

Talaj- és éghajlati igények

A magas és biztos hozam elérésének alapfeltétele a mélyrétegű, jó vízgazdálkodású, könnyen művelhető, általában 2% körüli humusztartalommal rendelkező talaj. Ezen igényeknek általában megfelelnek a középkötött csernozjomok, a jól művelhető réti talajok, a savanyúak kivételével a középkötött erdőtalajok illetve a jó tápanyag ellátottságú, humuszos homoktalajok. Kerülni kell a kötött réti, laza erdő-, homok- és láptalajokat, valamint azokat a termőterületeket, ahol köves, kavicsos az altalaj. A repce a talaj műzartalmára mérsekeltlen igényes, leginkább a gyengén lúgos talajokat kedveli. Szükség esetén meszezéssel elérhetünk 6,5 körüli pH-értéket.

A repcetermesztés szempontjából legfontosabb és egyben legkritikusabb az őszi-téli időszak éghajlati körülményei. A vetést megelőző illetve az azt követő hetek csapadék- és hőmérséklet viszonyai nagymértékben meghatározzák azokat a körülményeket, amelyek alapvetően befolyásolják a termesztés egész sikerességét:

- a magágyskésítés minőségét,
- az optimális vetésidő betarthatóságát,
- a gyors, egyenletes kelést.

A repce nyár végi-ősz eleji vetése után még rendelkezésre álló rövid vegetációs időszak alatt a növényeknek el kell érniük egy erőteljes ún. rozetta stádiumként jellemzett fejlettségi állapotot, amely egyik alapfeltétele a sikeres áttelelésnek. Természetesen a vetésidő helyes megválasztása, a megfelelő vetési norma, a jó őszi tápanyag-ellátottság és a sikeres növényápolási munkák mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a tél beálltáig a növények elérjék ezt

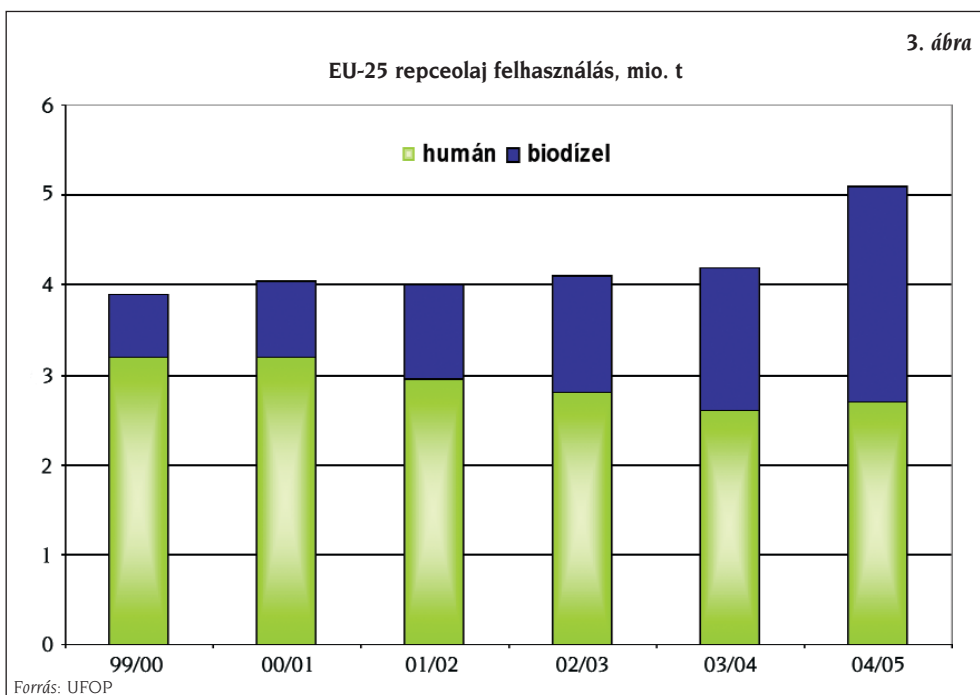
az ideálisnak tekintendő állapotot, melynek legfontosabb jegyei: 8–10 leveles állapot, 10 cm hosszúságú valamint 8–10 mm nyakátmérőjű gyökér. Korai kitavasodást követően a hamar fejlődésnek induló növényállományt erőteljesen károsíthatják a késői, leginkább áprilisi fagyok. Virágzásakor optimális a 80% körüli páratartalom. 60 százalékos vagy az alatti légnedvesség alatt a virágok megtermékenyülése jelentősen romolhat. A termékenyülés utáni csapadékviszonyok alapvetően eldöntik a várható magtermés nagyságát, a becők számát, a becőkenti magszámot illetve az ezermagtömeget.

Elővetemény, talaj-előkészítés, táblakiválasztás

Magyarországon a repce a vetés-szerkezetbe jól beilleszthető, hiszen az őszi kalászosok betakarítása után még 6-8 hét áll rendelkezésre a repcetermesztés pontos megtervezésé-

EU-25 repceolaj felhasználás, mio. t

3. ábra

hez illetve a talaj-előkészítés végrehajtásához. Optimálisan 2 őszi kalászos közé helyezhető el a repce, így a repce után következő búza vagy árpa is jelentősen profitálhat a repce közismerten kiváló „elővetemény-hatásaiból.” Szintén jó előveteménye lehet a repcének a korai burgonya.

A termőterület kiválasztása több szempontból is nagy körültekintést igényel. Egyrészt kerülni kell a galajjal, kamillával, keresztesvirágúakkal fertőzött táblákat, másrészt figyelembe kell venni, hogy a szomszédos táblákban hol volt repce, azaz honnan és milyen kártevők illetve betegségek betelepülésére lehet számítani.

Ahhoz, hogy optimális talajkörülményeket teremtsünk, már az elővetemény betakarítására nagy gondot kell fordítani. Nem maradhat nagy tömegű szalma a tervezett helyszínen. A betakarítás után végrehajtott tarlóhántást gyűrűshengerrel célszerű lezárni. Még július közepéig-végéig el kell végezni a szántást és annak elmunkálását. A magágy elkészítéséig olyan művelőeszközök használatával tartjuk gyommentes állapotban a táblát, amelyek biztosítják, hogy az erre az időszakra általában oly jellemző aszály és csapadékhiány ellenére is megőrizhető legyen a talaj hasznosítható vízkészlete. Az elővetemény késői betakarítása esetén vagy éppen erősen aszályos viszonyok közepette elmaradhat a szántás illetve alkalmazhatóak a szántás nélküli talajművelés elemei. Vetésidő előtt közvetlenül kombinátorral készíthető elő a magágy. Az egyenletes, aprómorzás, 4 cm mélyen ülepedett magágy biztosítja a sikeres vetőmagtermesztés egyik legfontosabb alapkritériumát a homogén kelést.

Vetés, vetőmagdózis, fajták

A vetés időpontjának meghatározása függ a termőhelytől, a sikeres maggyékésítés időpontjától illetve a fajta növekedési tulajdonságaitól. Optimális intervallumnak tekinthető az augusztus vége – szeptember elejére eső 10 nap. Korábbi vetés esetén a növények túlfejltségétől és gyengébb télállóságától kell tartani, későbbi vetés esetén pedig nagy a veszélye annak, hogy a repce nem éri el az ideális „rozetta-fejltséget”. Sokkal fontosabb a jó magágyba történő vetéshez ragaszkodni, mintsem a naptárhoz igazodni! Ugyanis a jól, egyenletesen kikelt állomány – akár korai, akár késői vetésről van szó – sokkal jobban „kézben tartható és irányítható”, mint egy a naptár szerint jó időben elvetett, de egyenetlen kelésű, sokszor hiányos állomány. Azaz nem érdemes azért halogatni a vetést, mert „korán van még ahhoz”, ha egyébként a feltételek tökéletesek hozzá. Ilyen esetben érdemesebb egy visszafogottabb fejlődési erélyű fajtát vagy hibridet választani vagy ha mégis túlzottan erőteljes az őszi fejlődés, érdemes a tervezett mennyiségű növekedés-szabályzót 2 adagban kijuttatni és ezzel fékezni az állományt. Értelemszerűen késői vetés esetén a kiváló fejlődési erélyű

fajták, de különösen a hibridek jelentik az ésszerű választást.

A hektáronként kivetendő mag súlyát az adott tétel ezermagtömege, csíráképesége és az elérni kívánt állománysűrűség alapján kell meghatározni.

javasolt vetési norma			
	korai vetésidő	optimális vetésidő	késői vetés
fajtarepcék	40–60 csíráképes mag/m ²	60–70 csíráképes mag/m ²	70–85 csíráképes mag/m ²
hibridrepcék	35–45 csíráképes mag/m ²	45–55 csíráképes mag/m ²	55–65 csíráképes mag/m ²

A magyarországi fajta- és hibridkínálatban az európai repcenemesítés által kínált legkorszerűbb biológiai alapok találhatóak meg. Öröndetes a hibridek részarányának erőteljes növekedése. A fajtáknál bizonyítottan nagyobb terméspotenciájuk mellett széles vetésidő intervallumuk, kiváló télállóságuk, regenerálódó képességük és nagyobb stressztoleranciájuk azok a tulajdonságaik, amelyeknek köszönhetően a hazai szélsőségesen változó időjárási körülmények között a termelő számára oly fontos termésbiztonságot nyújtják. Téves az a szemlélet, hogy a hibridek csak a jó területekre valók. Éppen ellenkezőleg: nehéz körülmények között kifejezetten a hibridek vannak előnyben a fajtákkal szemben!

Tápanyagellátás

Nitrogén (N) és kén (S)

A repcemag döntő részben olajból és fehérjéből áll, így a N és a S, mint a fehérjék legfontosabb építőkövei központi szerepet töltenek be a tápanyagellátásban.

100 kg mag megtermeléséhez mintegy 5–6 kg N szükséges. 30–40 kg/ha N őszi kijuttatása abban az esetben indokolt, ha jelentősebb szármagadványok maradtak az elővetemény után illetve ha a kezdeti fejlődés mértéke nem éri el a kívánt szintet (kedvezőtlen időjárási körülmények, késői vetés). Tavasz adagját egyrészt a tervezett termésszint másrészt a talaj N-készlete és a növények által az ősz folyamán elraktározott mennyisége határozza meg. Az első adagot tél végén a vegetáció megindulás előtt célszerű kijuttatni, a fennmaradó tápanyagigényt pedig a szárbainduláskor kell fedezni. Minél keményebb volt a tél időjárása és minél gyengébb a növények állapota a tél végén annál erőteljesebben kell az 1. adagot növelni (50%–50% helyett 70%–30%). Természetesen kerülni kell az állományhoz mérve túlzott mértékű N-adagokat, mert ez a virágzás nem kívánt elhúzódsához vezethet.

A 00-fajták elterjedésével és a légköri kénterhelés csökkenésével párhuzamosan egyre gyakrabban lép fel S-hiány a növényekben. A levelek antociános elszíneződése valamint deformációja mellett első sorban a becőnkénti magszám csökkenése okozhat jelentős károkat. Szintén S-hiány

okozhatja az elhúzódo virágzást és érési folyamatot. A szárbainduló növények fiatal, de már differenciálódott leveleiben 0,65% S-tartalom tekinthető ideálisnak, 0,35% alatt komoly hiánytünetekkel kell számolni. Hatékony S-utánpótlásra szulfát-tartalmú műtrágyák alkalmasak, amelyekkel hektáronként 30-40 kg S kijuttatásra van lehetőség.

Foszfor (P) és kálium (K)

100 kg mag megtermeléséhez 1,3 kg foszforra és 6,2 kg káliumra van szüksége a repcének. Talajvizsgálattal könnyen megállapítható a szükséges tápanyag-utánpótlás mértéke. A foszfor első sorban az oldalhajtások számát valamint a becőnkénti magszámot határozza meg, K-hiány pedig a repce betegségekkel szembeni ellenállóságot csökkenti. A teljes mennyiség kijuttatása ősszel javasolt.

Kalcium (Ca) és magnézium (Mg), mikroelemek

100 kg mag Ca-igénye 5,7 kg, Mg-igénye 8,5 kg. A kalcium a fehérjeszintézisben játszik fontos szerepet, a magnézium pedig a klorofilképzésben. A mikroelemek közül kiemelendő a bór (B) fontossága, egyrészt a repce relatív magas B-igénye miatt.

A repce mikroelem-igénye

Mikroelem	igény (g/ha)
Vas (Fe)	600
mangán (Mn)	360
Cink (Zn)	360
Réz (Cu)	70
klór (Cl)	680
bór (B)	200
molibdén (Mo)	4

Gyomirtás

A korábbi időszakokhoz képest jelentősen csökkent vetőmagdózisok – különösen a hibridek esetén – felértékelték a gyomirtás jelentőségét.

A repcében fellépő legfontosabb gyomok és azok veszélyei

gyomnövény	kártétel módja
ragadós galaj	betakarítás megnehezítése, keverékesség és nedvességtartalom növekedése
kamillafélék	betakarítás megnehezítése, a nedvesség-tartalom növekedése
tyúkhúr	magas N-elvonás, tápanyag-konkurencia
árvacsalán	korán virágzik ezért nehezíti a rovarok elleni védekezést
mezei árvácska	a repce megdőlése esetén a keverékesség növekedése
gabona árvakelés	tér- és tápanyag-konkurencia, nedvesség-tartalom növekedése
parlagi ecsetpázsit	tér- és tápanyag-konkurencia

Okszerű talajműveléssel, a táblák helyes kiválasztásával és a rendelkezésre álló engedélyezett gyomirtószerek használatá-

val a teljes vegetáció alatt gyommentes állományt kaphatunk. Mind a vetés előtt, mind a vetés után kijuttatott herbicidok jó hatékonysággal rendelkeznek. Kiemelendő, hogy a „legolcsóbb és a leghatékonyabb” gyomirtás az egyenletesen kelő és fejlődő repceállomány.

Védekezés rovarkártevők ellen

A rovarkártevők megjelenésének időpontja, intenzitása a változó körülmények miatt szinte évről-évre más, így elengedhetlenül fontos, hogy a területeket állandó ellenőrzés alatt tartsuk az állományok mindenkor magasságában elhelyezett sárga tálakkal. Egyre inkább kialakulóban van az a gyakorlat, miszerint az egyes kártevők elleni védekezéseket ún. beavatkozási küszöbértékhez kötik. Ezek a küszöbértékek részben a védekezési költségek csökkentését teszik lehetővé, másrészt – a környezetvédelmi szempontokat is figyelembe véve – csökkenthetik az általános vegyszerterhelést. A napjainkban használatos csávázószerek igen jó hatékonyságúak, de nem csodaszerek, így erős rovarkártétel esetén indokolt a további kezelés. A felhasználható szerek jelentős része méhekre veszélyes így virágzás alatti védekezés esetén különös gondot kell fordítani a szervasztásra és a kijuttatás időpontjára. A rovarok elleni védelem nem csak a közvetlen kártétel visszaszorítása miatt fontos, hanem azért is, mert sok esetben a lárvák rágásai miatt keletkezett üregekbe jutó és később megfagyó nedvesség okozza a téli kipusztulást.

Felismerések és védekezések

Kártevő	kárkép	védekezési küszöbérték
repcebolha	kelés után a levelek lyuggatása, később a lárvák a levélnyélben rágatásokat veszélyeztetve az áttelelést	a levélfelület 10 százaléka károsodott
repcedarázs hernyója	4-6 leveles korig levélrágás ill. tarrágás	1 hernyó/növény
repcegyökérgubacsormányos	a gyökérmag alatt gubacsok képződnek,	nem ismert, a bolha elleni

	jelentősen rontva az áttelelést	kezelés általában elegendő
repceszárormányos	kora tavasztól, pterakás a szárba	10-15 imágó/sárga tál/3 nap
repcefénybogár	rágásnyomok a bimbókon	1-2 imágó/ fiatal virágkezdemény 4-6 imágó/kifejlett virágkezdemény
repcebecőormányos	lárvakártétel a becőkben	- virágzás előtt 1 imágó/növény - virágzás alatt 1 imágó/2 növény
repcebecőgubacsosnyog	a becőormányos által fűrt lyukakon keresztül helyezi el petéit	- enyhe becőormányos kártételnél 3-4 szűnyog/növény - erős becőormányos kártételnél 1 szűnyog/növény

Védekezés gombabetegségek ellen, a növekedés-szabályzók szerepe

A magyarországi termesztés körülményei között csak szűk vetésciklus és rendkívül nedves időjárás esetén alakulhat ki számottevő gombakártétel. Egyebekben ismert a peronoszpóra, a gyökérfekély, a fehérpenészes szártörőhadás, a szürkpenész és az alternária fertőzése a repcén. Ha elfogadjuk, hogy standard technológiai elemeként kell tekinteni a triazol típusú fungicidek őszi és tavaszi használatát, a gombabetegségek megjelenésének minimális az esélye. A triazol-készítmények használatát a repcetermesztésben a következő indokok teszik szükségessé:

1. általában

- az őszi túlnövekedés megakadályozása (télállóság fokozása)
- tavasszal az állóképesség növelése (korai megdőlés megakadályozása)
- a hozam stabilizálása (a becőképződés javítása)
- védekezés a lehetséges gombakártétel ellen

2. ősszel

- a főhajtás kezdeményének rövidítése

- a föld feletti szár- és levéltömeg csökkentése
- a gyökérmagok átmérőjének növelése
- a gyökértömeg növelése

3. tavasszal

- állóképesség javítása
- oldalhajtások képzésének fokozása
- egységes virágzás elősegítése
- becőképződés elősegítése
- a becők idő előtti felpattanásának csökkentése
- a betakarítás megkönnyítése

Az őszi kezeléseket általában október elején a növény 4-6 leveles állapotában célszerű elvégezni, a tavaszi kezelés idejét a növény 30-40 cm-es magasságának elérésekor érdemes időzíteni. Ha csak egy kezelés végrehajtására van lehetőségünk, akkor az feltétlenül az őszi legyen!

Összegzés

Az európai repcetermesztés perspektívái kedvezőek, más olajos növényekkel összevetve jobb. Az európai biodízel előállításához ma már a kontinensen megtermelt repcemag 50 %-a szükséges, a biodízel mennyiségének 93%-a repceből származik. További, új biodízel üzemek létesülnek Európa (nemcsak az Unió) országai-ban. Amennyiben az Európai Bizottság kitarthat ambiciózus tervei mellett, valamint fenntartja a bio-üzemanyagok adómentességét, úgy nehéz lesz a növekvő alapanyagigényekhez árualapot biztosítani. Az EU agrárpiacainak megnyitása a világpiac előtt szükségessé fogja tenni a hozamok, a hatékonyság növelését. Ehhez a repce termesztés-technológiájának további emelése, a hibridek még szélesebb körű alkalmazására lesz szükség. Valamennyi növényfajra, de a repcére különösen igaz, hogy a technológiai fegyelmetlenséget, a nem kellő odafigyelést súlyosan bünteti.

Blum Zoltán

Saaten Union Hungária Kft.

(A cikk az Őstermelő 2005/5. számában is megjelent)

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS
elérhetőségei

Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 14.
Postacím: 1241 Budapest, Pf. 140.
Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507
E-mail: vetomagt@hu.inter.net
Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu

MIT ÉR A JÓ VETŐMAG?

Gondolatok a kalászos vetőmag forgalmazásáról

Szándékosan nem a számszerűsíthető „Mennyit ér a jó vetőmag?” címet adtam írásomnak, mert – mint arra igyekszem rámutatni – a vetőmag használatnak azon a szintjén, ahol jelenleg Magyarország áll, már forintban ki nem fejezhető problémák is felvetődnek.

Kezdjük mégis a számokkal. Magyarországon jelenleg a fémzárolt vetőmag irányára a Vetőmag Szövetség és Termék tanács kalkulációja alapján 53.184 Ft + áfa/tonna. Ettől az ártól lefelé és fölfelé is el lehet térni, mindkettőre van is példa, fajtája, termelője, régiója válogatja. Az irányár kialakítása azonban nem véletlen, hiszen reálisan fedi a vetőmag előállításának költségeit.

Nézzük meg, hogy milyen plusz ráfordítások merülnek fel a vetőmag előállítás során, és ezeket a költségeket rakjuk rá a malmi búza árára. Idén – az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet (OMMI) – adatai szerint a búza-vetőmagot termő táblák átlagtermése 5,1 t/ha volt. Ez azt jelenti, hogy a tavaly elvetett I. fokú vetőmagnak

az ára – a malmi búzához képest – plusz 3–4.000 forinttal terheli az idei vetőmag-termést. Éppen azért, mert ilyen drága vetőmagot használnak a vetőmagot előállítók, igyekeznek azt megóvni (növényvédelem) és a termését minél jobban megnövelni (műtrágyázni). Ennek plusz költségei vannak. Ezen túl jelentkezik egy jelentős személyi jellegű munka, az idegenelés. Éppen a nagyobb gondosság következtében várható és realizált nagyobb termések miatt a tápanyag-utánpótlás, a növényvédelem és az idegenelés a végterméket csupán kb. 2.000 forinttal terheli. Erre jönnek

a szántóföldi szemlék és a fémzárolás költségei, melyek átlagosan 1.600–1.700 Ft-ot tesznek ki tonnánként. A vetőmagüzem tonnánként átlagosan 6.000 Ft-ért tisztítja ki és zsákolja be a vetőmagot. A tisztítás során a vetőmagnak alkalmatlan szemeket eltávolítják. A vetőmag termelője a magasabb árat csupán a vetőmagnak alkalmas súly után kapja meg. Erre jön még a csávázás költsége, mely tonnánként

egy jó hatású, átlagosan elfogadott szerrel 7.700 Ft. Sokan eddig szokták összeadni a költségeket, és ezért a reálnál alacsonyabb vetőmag árat kalkulálnak. Sajnos ők néhány „apró” részletről megelégednek. Hol marad a növénynevelés eredményeinek bevétele, a fajta-használati illetve licenccdíj? Hol van a vetőmag termeltetőjének árrése? Ez jövedelemnek jelenleg azért nem nevezhető, mert az árrést most éppen a készletezés költsége emészti fel szinte teljes mértékben. És hol van a kereskedők árrése, mely tartalmazza a működésük költségeit, az igen magas vetőmag szállítá-

Árösszetevő	Ft/t
Malmi búza ára	21.500
I. fokú vetőmag	3.500
Növényvédelem, tápanyag-utánpótlás, idegenelés	2.000
Szántóföldi szemle, fémzárolás	1.600
Vetőmagüzemi feldolgozás, zsákolás	6.000
Vetőmagtermelő gazda és vetőmag termeltető árrése	2.400
Licenccdíj	4.044
Nagykereskedelmi árrés	4.440
Csávázás	7.700
Összesen	53.184

si költség egy részét és végül a hasznukat, amiért az egészet lebonyolítják? Ezek mind olyan valós költségek, amelyek nyereséget a jelenlegi árak mellett alig tartalmaznak. Ha ezt mind összeadjuk, akkor megkapjuk a fenti irányárat (1. táblázat).

A kereskedők jelentős része tavalyi termelésű vetőmagot kíván értékesíteni. Tekintettel arra, hogy tavaly kb. 10 százalékkal magasabb volt a felvásárlási ár, mint az idén, valamint egy év kamatai és a gyengébb tételek selejtezési költségei mind terhelik a tavalyi vetőmag árat, az idén a szaporítók és kereskedők veszteséggel árulják a vetőmagot, csak azért, hogy valahogy hozzájussanak a tavaly előtt befektetett pénzükhöz.

A spórolás kárai

Az sajnos igaz, hogy a termelőknek a jelenlegi felvásárlási árak mellett nem keletkezik az őszi búzán jövedelmük (főleg, ha az

nem éri el a malmi minőséget), így spórolásra kényszerülnek. Akinek csak Trabantra futja, az nem tud megvenni egy Mercedest. De a vetőmag esetében nem a kényelemről, hanem a termelés biztonságáról van szó, ugyanis erről mondunk le a spórolással. Ráadásul az integrátorok, kereskedők jelentős részénél hitelbe meg lehet kapni a vetőmagot, és most már a kamatok sem magasak.

Vegyük végig, hogy mit lehet megspórolni, ha a saját magunk által termelt takarmánygabonát vetjük vissza?

Először is a csávázást. Tonnánként 7–8.000 Ft már tetemes összeg ahhoz, hogy a szegényebbek ebből lefaragjanak. El lehet hagyni, vagy lehet rosszul csinálni. Az eredmény: a vetőmaggal terjedő betegségek és a talajban lévő gombák (elsősorban fuzárium) miatt ez bizonyos évjáratokban óriási veszteségeket okozhat. A búza, és különösen az árpa esetén a különböző üszög betegségek fellépésére kell számítani a csávázás elmaradásakor. Idén sok a fuzáriumos szem a visszavetésre szánt gabonában. További fuzárium felszaporodásra lehet számítani a kukorica előveteményeknél. A hópenész kialakulására feltétlenül számítnak az, aki a csávázáson spórol, továbbá készüljön fel arra, hogy gabonája ideális támadási felület lesz egy halom gombával szemben. Ha tavasztól már mindenre lesz pénze, és mindent megtesz a termés megmentése érdekében, 10% veszteséget már akkor is kalkulálhat.

Meg lehet spórolni továbbá a nagykereskedelmi árrést. Ezzel elveszítjük a köteleket azokhoz a lelkiismeretes kereskedőkhöz, akiknek az árrésben benne volt az igen fontos szaktanácsadási költség. Körbe kell nézni a piacon: ki az, aki rátukmál egy fajtát a termelőre, és ki az, aki adatokkal, ismeretekkel felvértezve igyekszik a gazda igényeihez igazítani a fajtát. Ez utóbbiak tönkremeneteléhez járul hozzá az, aki a nagykereskedelmi árrésben kíván spórolni. Ez az egyetlen része az árnak, mely alku tárgyát képezheti, de ez is csak egy bizonyos mértékig, mert ha a kereskedők tönkremennek (vagy egyszerűen elmegy a kedvük a kalászos vetőmag forgalmazástól), akkor majd szaladgálhat mindenki saját maga a vetőmag után.

Ha a licenccel spórolunk akkor a nemesítést tesszük tönkre. A nemesítés rendkívül költség- és időigényes folyamat. Nem melleleg világszínvonalon van mind Magyarországon, mind a bennünket körülvevő országokban. Amennyiben a szomszédos országokban több a licenccel bevétel (márpedig több!), akkor a magyar nemesítés előbb-utóbb lemarad. Ha ideáig süllyednénk, akkor ne a nemesítőket tessék okolni! Arról nem is beszélve, hogy a licenccel nem fizetése az gyakorlatilag a lopás (vagy finomabban kifejezve: a bliccelés) egyik esete. A vetőmagban ugyanis nem csupán a vetőmag értéke, hanem a fajta értéke is megtestesül, amelyet fajtahasználat illetve licenccel formájában kell a fajta képviselő-

je részére eljuttatni. A hatályos Európai Uniósi irányelvek és jogszabályok szerint a szabadalmaztatott fajták saját területen történt felhasználása esetén, a fajtára érvényes licenccel kell a felét kell befizetni a képviselő részére. Azt, hogy a magyar fajtatulajdonosok nem túl szigorúak, mi sem mutatja jobban, minthogy egyelőre szinte nem élnek ezzel a törvény adta jogokkal.

Amennyiben a vetőmagüzemi feldolgozással spórolunk, akkor a többek között a gyommagvakat „felejtjük benne” a vetőmagban. Városi emberek csodálattal szemlélnek autóból vagy vonatablakból a messziről pirosló, festői szépségű pipacsos táblákat. Egyre sűrűbben találkozni ilyennel. Talán nem nehéz belegondolni, hogy ez a látvány a termésünk rovására megy. Vannak a pipacsnál kevésbé látványos, ám sokkal veszélyesebb gyomok is. Azok között is bőven akad ilyen, amelyeket nem megfelelő tisztítás esetén a vetőmaggal szépen gondosan elvetünk a földbe: hogy hozzon termést ugyanúgy, mint a búza. Lehet reménykedni, hogy a búza fog győzni, de sajnos a gyomok jelentős részének nagyobb esélye van. Tipikus, sűrűn előforduló, veteményezett gyomnövény a vadzab.

Spórolhatunk még a vetőmagtermelő árrésén. Ez a kedvét veszi a termelőknek és vagy felhagynak a termeléssel, vagy ami sokkal veszélyesebb, felhagynak az igényességgel és így rövidesen oda lesz a magyar mag minősége és becsülete.

Ha az OMMI díjakkal spórolunk, akkor a biztonságot veszítjük el. Ugyanis az OMMI szakemberei világszínvonalú irányelvek szerint minden egyes vetőmag tételt személyesen ellenőriznek mind a vetőmagtermő táblán, mind a fémzárólaskor. Érdekes ezt a költséget megspórolni?

Kockázati költségek

Eddig a spórolás következményeit soroltam fel. Kevésbé nyilvánvaló, de vannak többletköltségek is a visszavétéssel kapcsolatban: saját munka többletráfördítése, esetleges minőségvesztés, megemelt elvett magmennyiség (biztos, ami biztos alapon), megemelkedett növényvédelmi kockázat (plusz gyomirtás és gomba elleni védekezés).

Hova vezet mindez? A nem megfelelő vetőmag használata „mindösszesen” 2–10% termésvesztést okoz. A következményei ennél mégis sokkal nagyobbak. Ugyanis az alábbi gondolatfűz mentén termel a spórolósok egy jelentős része: nincs pénzem jó vetőmagra, az olcsónak meg nem kell olyan magágyat készíteni, műtrágyát is csak egy kis nitrogént adok, foszfor meg kálium még úgyis biztos van a földben, a gyomirtást csináljuk meg a legolcsóbb szerrel, gombák ellen ne védekezzünk, mert többbe kerül a védelem, mint a hozamnövekedés stb. Ezzel a gondolkodással 20–35% terméskiesést okozunk. Ez éppen elegendő lenne nyereségnek. Ennek bizonyítéka az országos termés és a vetőmag termő táblák termésének összehasonlítása (2., 3. táblázat). Ugyanazon év, ugyanazon időjárás és ugyanazon fajták mellett a vetőmag-termelők mindig nagyobb terméseket érnek el, mégpedig azért – mert, mint arra már korábban utaltam – ők megóvják a drága magot, nem hagyják, hogy abból veszteséges termés szülessen. A vetőmag-termelők nyereségét nem a tonnánként a termésért kapott plusz ár jelenti – hiszen ez a költségek levonása után nem több mint 2.000 Ft –, hanem a realizált nagyobb termés.

Az OMMI adatai szerint a 2005. szeptember 15-ig fémzárolt őszi búza vetőmag

2. táblázat

A kommersz és a vetőmag búza termő területek termésátlagának összehasonlítása

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	átlag
árubúza termése (t/ha)	3,60	4,31	3,52	2,63	5,10	4,60	3,96
vetőbúza termése (t/ha)	4,86	5,18	4,52	3,57	6,60	5,17	4,98
termés különbség (%)	35,03	20,19	28,27	35,74	29,41	12,39	25,82

3. táblázat

A kommersz és a vetőmag őszi árpa termő területek termésátlagának összehasonlítása

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	átlag
őszi áruárpa termése (t/ha)	3,5	4,09	2,96	2,50	4,50	4,08	3,61
őszi vetőárpa termése (t/ha)	4,74	5,02	3,97	3,44	5,17	4,86	4,53
terméskülönbség (%)	35,43	22,74	34,08	37,40	14,89	19,00	25,70

mennyisége alig haladta meg a 25.000 tonnát, mely a korábbi évek hasonló időszakában szokásos 80–90.000 tonnához képest igen szerény mennyiség. Ha a helyzet nem változik, akkor ez mindösszesen 15% felújításra elegendő. Erre jönnek a tavalyi készletek, melyek jelentős mennyiséget tesznek ki. A kereskedők becslései szerint azonban bőven marad raktáron mind a tavalyi, mind az ideai termésből. Elképzelhető, hogy tényleg 15% lesz a felújítási arány. Ha ez így lesz, akkor végérvényesen félretehjük a büszkeségünket, és soha többé ne emlegessük a magyar gabona jó hírét és jó minőségét. Ez az a presztízsveszteség, melyre a címben utaltam. A jó vetőmag ugyanis nemcsak a pénzben kifejezhető értéket jelenti, hanem egy ország gabonatermesztésének színvonalát is jelzi.

Nagyon lemaradtunk

Azt, hogy ez mennyire így van, az alábbi országok példái szemléltetik. Van két ország Európában, ahol közel 100 százalékos a felújítási arány. Az egyik Dánia, ott gazdagok a termelők. A másik Horvátország, ahol a hektáronkénti 80.000 Ft körüli támogatás csak annak jár, aki fémzárolt vetőmagot vásárol. Csodálatos búzát termelnek.

Csehországban a '90-es évek végén hasonló volt a helyzet, mint nálunk: elszegényedő termelők, alacsony fémzárolt vetőmag használat. Ma a felújítási arány közel 70 százalékos, köszönhetően egy kormányzati programnak, mely nemzeti forrásból támogatja a fémzárolt vetőmag használatát kb. 14.500 Ft/t mértékig, mely a vetőmag árának durván az egy negyede. Mivel a támogatás növény-egészségügyi okokra (vetőmaggal terjedő betegségekre) hivatkozik, és nemzeti pénzből fizetik, ezért Brüsszel nem tiltakozik. A saját maggal bevetett 30% vetésterület feléről pedig a fajtatulajdonosok beszélik a farmer-vetőmag után járó licenccdíjat. Nem ezzel spórolnak a termelők. Javasolom, hogy akinek van módja és lehetősége, menjen ki Csehországba, térjen le a főutakról, és nézzen szét egy kicsit a föld-

ken. Gyönyörködni lehet a búzákbán (nem pedig a pipacsban). Húsz évvel ezelőtt még ők jártak hozzánk csodálkozni, most nekünk volna mit eltanulni tőlük.

Szlovákiában a felújítási arány – mindenféle kormányzati intézkedés nélkül – 40–45%, Szerbiában 45–50% körül mozog. (Gazdagabbak, mint mi vagyunk?) A legrosszabb a helyzet Lengyelországban, itt csak kb. 5–10% területre vesznek fémzárolt vetőmagot a gazdák. Náluk azonban nagy területen termelnek rozst és tritikálét, melyeknél a fémzárolt vetőmag nyújtotta előny kisebb, mint a búzánál. Ennek ellenére a minőségi és termesztési problémák már olyan mértékűek, hogy a kormányzat most dolgoz ki egy intézkedési tervet, mellyel emelni kívánja az ágazat versenyképes-

ségét. Ennek része lesz a fémzárolt vetőmag használatának növelésére irányuló elgondolás is.

Romániában a szegény gazdák nagyon szegények és elég sokan vannak, nem ritka, hogy a kukoricát is göréből morzsolják. Az ideai szabályozás szerint, területalapú támogatás (melynek összege kb. 12.000 Ft) csak az öt hektár alatti „birtokokra” jár, és csak abban az esetben, ha a termelő nyilatkozik, hogy fémzárolt vetőmagot használ, majd az arról kapott számlát be is mutatja a hivatalnak.

Érdekes, hogy Franciaországban is lehetséges, hogy a támogatás egy része csak akkor jár, ha fémzárolt vetőmagot használ a termelő. A spanyoloknál és olaszoknál a felújítási arány „csekély” 25–30%. A rájuk jellemző déli mentalitással a ma megspórolható dolog náluk többet ér, mint a holnap realizálható nyereség. (A földek állapota hasonlít a miénkhez.) Jövedelemnek pedig éppen elegendő a területalapú támogatás, mely a miénknek a duplája.

Sajnos a magyar gazdáknak túl kell élniük azt a néhány évet, amíg a mi támogatásunk is annyi lesz, mint a nyugatiaké. Ez alatt az időszak alatt viszont nem lemaradnunk kell, hanem felzárkóznunk, különben utána is a bukás veszélye fenyeget. Egy presztízst veszített mezőgazdaság fásult termelőkkel nem képes a felzárkózásra. Az ágazat minden szereplőjének kell tennie valamit a helyzet javításának érdekében. Itt már nincs helye a másra mutogatásnak. Addig is tartsuk szem előtt: jó termés csak jó vetőmagból várható!

Mátrai Tibor

termékfejlesztő, Agromag Kft.

(Megjelent az Őstermelő 2005/5. számában)

Megvalósításra váró tervei vannak?

Használja ki az EU források által adott lehetőségeket az informatikában is!!!

Témájában egymástól távol álló, de mégis összekapcsolható két ingyenes konzultációs lehetőséget ajánlunk fel. Úgy gondoljuk, a piacon szereplők részére mindkét területről hasznos információkkal szolgálhatnak kollégáink.

Az egyik ilyen terület az informatika. Mit tud nyújtani az informatika egy termelő, kereskedő cég számára, milyen előnyök származhatnak a vállalatirányítási rendszer alkalmazásával a többi piacon szereplőkkel szemben.

A másik ilyen terület az EU-támogatások kihasználása. Kis, közép és nagyvállalkozások részére elérhető EU-források. Felvilágosítás, tanácsadás, ingyenes pályázatírás.

Mindkét konzultáció a mai nap és kor témája. Mindkét területen képzett, komoly szakembergárdával rendelkezünk, érdemes tudásukat kihasználva ismereteket szerezni az adta lehetőségekről és mindezt ingyen és elkötelezettségetől mentesen

**Regisztrálja magát ingyenes konzultációkra
weblapunkon, vagy jelentkezzen
alábbi elérhetőségeinken!**

Megbízható vállalatirányítási rendszer,
termelő, kereskedő cégek részére,
hosszútávra, elérhető áron.

ROSS
HUNGARY
marketing@rosshungary.com
www.rosshungary.com
ROSS Systems Hungary Kft.
H-1094 Budapest, Tompa u. 17/B.
Telefon: +36-1/216-2242
Fax: +36-1/216-2243

Nagymagvú hüvelyesek jelentősége és vetőmag-előállítása

A megfelelő mennyiségű és minőségű (összetételű) fehérjeellátás az emberiséggel egyidős, örök és visszatérő probléma.

A táplálkozási fehérje biztosításának sokféle módja lehetséges, mégis a világ népességének fehérjeszükségletét alapvetően és nagyobb részben az állati, kisebb mértékben növényi fehérje adja.

A legutóbbi időkben az egészséges táplálkozás, a gasztronómiai szokások lassú változásával – tartós és egyre emelkedő fizetőképességgel párosulva – a növényi fehérjefogyasztás fokozatosan teret hódít.

Termesztett növényeink közül az étkezési és abraktakarmány – hüvelyesek (közkeletű kifejezéssel a nagymagvú hüvelyesek) kiváló fehérje szolgáltatók. Közülük is a borsónak, babnak, lencsének, lóbabnak, a csillagfürt és bükkönyféléknek (és az utóbbi harminc évben a szójatermesztésnek) vannak hagyományai. Különösen értelmezhető ez a borsó termesztésére, melynek kiemelkedő szerepe volt (az akkori) modern, belterjes gazdálkodásra történő áttérésben, a korszerű vetésszerkezet megalapozásában. Elsősorban a nagyobb birtokok megbecsült kultúrája lett, és Magyarország igen korán – a XIX. század közepétől – jelentős borsó exportórré vált, megalapozva ezzel a magyar vetőmag-termesztés, -szakma hírnevét.

A nagymagvú hüvelyesek termesztése – elsősorban a piaci kereslet függvényében – váltakozó területen és eredményességgel folyt, míg az 1970-es évek elején az energia árrobbanással összefüggésben (lám, lám, hogy ismétlődnek a történések: ma egy hordó olaj ára meghaladja a 70 amerikai dollárt!) az USA kiviteli tilalmat rendelt el az első számú növényi fehérjehordozóra a szójára.

A szinte lehetetlen helyzetbe került nagyüzemi állattenyésztés fehérjeellátásának biztosítására az akkori földművelésügyi kormányzat 1974-ben „szójaoprogramot” indított (amely a szója mellett kiterjedt a borsó-, lóbab-, csillagfürt termesztés támogatására is). Az akkori statisztikai adatok tanúsága szerint a szója vetésterület 1988-ig közel 60.000 hektárra (a borsó és lóbab vetésterület ugyancsak jelentősen) emelkedett. 1987 és 1991 között támogatták az étkezési és abraktakarmány hüvelyeseket termelőket és a feldolgozókat bizonyos körét. Ezt követően fokozatosan, majd drasztikusan csökkent vetésterületük. A legnagyobb visszaesést a rendszerváltozás, a kárpótlás és az ezeket kísérő földtulajdonviszonyok rendezetlensége okozta. A harminc évvel ezelőtt megfogalmazott stratégiai célok ma is érvényesek, megállják helyüket.

Kidolgoztuk és a gyakorlatban sok száz mezőgazdasági vállalkozás, termelő alkalmazta a természetéstechnológiát. Hazai és külföldi fajták nagy számban rendelkezésre állnak, biztosított a vetőmagellátás. *Foglalmazhatunk úgy is, hogy az abrakhüvelyesek termesztése a hazai növénytermesztés szerves részévé vált.*

1. táblázat

A fontosabb 10 növény vetésterülete Magyarországon 1996–2000 és 2000–2005 években (1000 hektár)

Növényfaj	1996–2000	2000–2005
Búza	1.081	1.158
Rózsa	54	49
Árpa	346	304
Zab	56	66
Kukorica	1.101	1.191
Cukorrépa	84	59
Napraforgó	436	426
Burgonya	56	33
Silókukorica	142	98
Lucerna	215	155
Vetetlen szántó	288	186

Forrás: KSH, AKII, FVM

Mindezen erőfeszítések ellenére az étkezési és abraktakarmány – hüvelyesek együttes vetésterülete – az utóbbi években nem, vagy alig érte el a szántóterület 2 százalékát. A negyedszázados célok, vagyis: hazai termelésből megteremteni az állattenyésztés takarmányfehérje ellátásának biztonságát, továbbra is megoldásra várnak.

Miközben a rendszerváltás ténye nem változtat semmit a „takarmányfehérje stratégia” szerepén és jellegén. Változatlanul kívánatos a részbeni önellátásra törekvés, importfüggőségünk csökkentése, a piaci kiszolgáltatottság mérséklése. Az általában köztudott, hogy az állatállomány az elmúlt másfél évtizedben – különböző okok, hatások, saját rövidlátásunk és koncepciótlanságunk okán (gondolok a növénytermesztés – állattenyésztés – nagyobb hozzáadott érték – feldolgozottság, és sorolhatnánk napestig, összefüggésekre) drasztikusan csökkent. Az talán kevésbé ismert, hogy ez az állatállomány napjainkban is mintegy 500 ezer tonna import fehérjét (túlnyomóan szójadarát) „fogyaszt”, több száz millió USA dollár értékben.

Szakértők gyakran hangoztatják, hogy Magyarország agroökológiai adottságai rendkívül kedvezőek, s több területen biztosítanak termelési előnyöket más országokkal, piaci szereplőkkel szemben. (Magam azt gondolom erről,

(Megjelent az Őstermelők 2005/5. számában)

hogy ez a megállapítás a termelési lehetőségekre igen, a piaci viszonyokra kevésbé helytálló. Elég legyen csupán a 2004–2005. évi kalászos gabonatermelésre, intervencióra és az ezzel összefüggő anomáliákra utalnom, akkor amikor a kukorica még lábbon áll!) A valóság az, hogy a szántóföldi növénytermesztésünk szerkezete rendkívül egyoldalú, túlzottan gabonacentrikus, úgy is fogalmazhatunk, hogy ez egy lusta, kényelmes, megcsontosodott vetésszerkezet, amelyben a kalászosok és a kukorica együttes vetésterületi aránya évtizedek óta nem csökkent 60 százalék alá, esetenként megközelítette a 70 százalékot is. A hüvelyesek területi részesedésére az előzőekben utaltam.

Mintha nem akarnánk tudomásul venni az abrakfogyasztó ágazatok létszámának drasztikus csökkenését, a belső fogyasztás stagnálását, a kínálati piac követelményeit, igényeit és azt a tény, hogy a uniós csatlakozásunkkal eddig nem változtak a gabonapiaci esélyeink. Természetesen nem fogják mások helyettünk értékesíteni a búzát, természetesen nem változott a piacoktól való távolságunk és természetesen az intervenció felvásárlás nem oldja meg – esetleg ideig-óráig elodázza – a problémánkat.

Még inkább szembeűnő ez a fajta vetésszerkezeti anomália, ha a tájtermelés, az ökológiai régiók szintjén vizsgáljuk a vetésszerkezet, az egyes növények gazdaságos termelhetősége lehetőségeit (1. táblázat). A

vetésszerkezet változtatásának gondolata és szükségessége egyáltalán nem újkeletű, és általában akkor kerül előtérbe, amikor valamely ágazatban termelési, piaci zavarok mutatkoznak. A zavar az elmúlt években (is) feleslegek és hiányok formájában egyidejűleg jellemezte a gazdálkodást, érintette a gazdálkodók jelentős körét. Az ilyen helyzetek sztereotip kérdése az, hogy mit termeljünk jövőre vagy az utána következő években, változtassunk-e és hogyan a vetésszerkezeten? Úgy tűnik, hogy az utóbbi időben a vetésszerkezet változtatás szükségességét egyre többen felismerik és ennek hangot is adnak. Azonban a szándék, a kinyilatkoztatás nem elégséges. Világosan kell látni (és az adatokat böngészni!), hogy a szerkezeti változás csak fokozatos – és magától értetődően – csak lassú lehet.

Belátható időn belül továbbra is megmarad növénytermesztésünkben a gabonaágazat meghatározó szerepe – hiszen adottságaink ezek termesztésére változatlanul kedvezőek –, szakmai hozzáértésünk (hiszem, hogy továbbra is) megvannak és vannak piaci lehetőségeink is, amelyek változásához alkalmazkodni kötelessége az eladónak.

Ugyanakkor, csökkentve az egyoldalú szerkezetből adódó sebezhetőséget, számos megfontolásból nem odázható a termelési szerkezet, a paletta színesítése, a széles és sokszínű fogyasztói igényekhez történő alkalmazkodás.

Ezt az irányt tartja kívánatosnak – támogatási rendszeren keresztül – az Unió is és fogalmazza meg pl. a fehérjenövények vonatkozásában a 4/2004. (I. 13.) FVM rendelet a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlatról”. A vetésszerkezet változásához a gabonafélék termesztéséhez kapcsolódva lehetne – egyéb, pl. energetikai célra termelt növények felkarolásával – nagyobb szerepet szánni az étkezési és abraktermény hüvelyesek termesztésének.

Az abrakhüvelyesek termesztése számos olyan közvetett előnnyel jár, amelyek a köztudatban nem formálódtak szemléletté!

2. táblázat

**Nagymagvú hüvelyesek vetőmag szaporító területe
2002–2005**

Faj	2002. évi ellenőrzött terület (ha)	2003. évi ellenőrzött terület (ha)	2004. évi ellenőrzött terület (ha)	2005.* évi bejelentett terület (ha)
Szója	2.485,4	2.338,2	2.323,4	2.625,7
Lóbab	32,0	65,0	22,0	53,9
Étkezési borsó	991,0	912,3	795,9	655,1
Takarmányborsó	241,0	200,5	312,9	68,0
Mezei borsó	–	–	–	–
Csicséri borsó	7,0	22,5	12,0	22,0
Szegletes lednek	14,0	28,0	20,0	–
Csillagfűt				
– fehérvirágú	188,9	154,8	148,0	205,4
– sárgavirágú	–	–	91,2	–
– keskenylevelű	–	–	–	–
Csillagfűt össz.:	188,9	154,8	239,2	205,4
Bükköny				
– tavaszi	79,0	101,7	133,1	68,5
– szőszi	232,0	184,5	432,8	230,9
– pannon	171,0	63,0	126,3	133,3
Bükköny össz.:	482,0	349,2	692,2	432,7
Zöldborsó	1.169,3	700,4	890,4	4.461,6
Zöldbab	78,4	65,8	46,3	80,3
Étkezési szárazbab	51,5	18,3	3,1	23,9
Lencse	–	–	28,0	–
Mungóbab	–	–	–	–
Limabab	–	0,3	–	2,2
Földimogyoró	–	–	–	–
Mindösszesen:	5.740,5	4.855,3	5.385,4	8.630,8

* = nem végleges
Forrás: OMMI 2005.

3. táblázat

**Fémzárolt vetőmag összesen, növényfaj csoportonként
(2002–2005)**

Fajcsoport	Összes fémzárolt vetőmag mennyiség (tonna)			
	2002.	2003.	2004.	2005.*
Gabonafélék	222.860,533	193.726,245	215.544,944	
Kukorica	66.547,146	74.822,642	69.872,797	
Zöldségfélék	1.731,492	1.864,586	860,314	
Hüvelyesek	25.442,521	22.395,419	23.841,848	
Olaj- és rostonnövények	22.048,943	17.631,281	17.262,875	
Fűszer- és gyógynövények	208,067	160,203	74,132	
Virág, fmag	36,975	29,630	7,025	
Herefélék	1.713,410	1.265,436	956,116	
Füvek	7.092,090	6.306,591	4.458,544	
Répák	339,886	169,605	345,611	
Cirok, egyéves füvek	361,643	483,852	336,288	
Burgonya	22.900,413	24.741,702	19.931,211	
Mindösszesen:	371.283,119	343.597,192	353.491,505	

*=nincs adat
Forrás: OMMI, 2005.

A gazdák jó része nem távlatokban gondolkodik (okainak elemzése, bár izgalmas lenne, nem ezen írás feladata!), hanem általában egy évet részesít előnyben.

A hüvelyesek termesztésének szükségességét több, általában ismert indokkal támasztjuk alá:

- javítják a talajszerkezetet,
- gyarapítják a talaj szervesanyag, elsősorban nitrogén tartalmát,
- energia és víztakarékos talajművelést tesznek lehetővé,
- a hüvelyesek vetésterületi arányának növelésével csökken a talaj vízkészletét fokozottan igénybe vevő növények mértéke,
- csökkentik a herbicidrezisztencia kialakulásának lehetőségét,
- ágazati társításuk jó,
- a hüvelyesek termelése növeli a gazdálkodás általános színvonalát.

Összegezve tehát: az abrakhüvelyesek kiváló elővetemény-hatással bírnak, „gyógyítják” a talajt, környezetkímélőek, a vetésváltásban mással nem pótolható szerepet töltenek be, és mindezek mellett *megfelelnek* a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” kívánalmainak.

Mind a termesztés, mind az eddig megfogalmazott előnyök elérésében, elsődleges a fajta megválasztása, vagyis a biológiai alapok megléte és biztosítása.

Általánosan érvényes és elfogadott az a megállapítás, miszerint a fajta célszerű megválasztása, igen lényeges – ámbár nem egyetlen feltétele a jó termés elérésének.

A jó fajta külön ráfordítás nélkül is „jövendelemtermelő” tényező lehet. Ehhez azonban alaposan ismernünk kell a fajta ökológiai és technológiai igényeit, reakcióit, ugyanakkor tisztában kell lennünk a termőhely ökológiájával és saját technikai lehetőségeinkkel. Egy fajta a legnagyobb és legbiztonságosabb termést (és legjobb minőséget) ott adja, ahol a fenti feltételek az igényeinek leginkább megfelelnek.

A nagymagvú hüvelyesek (hasonlóan más kultúrákéhoz) fajtaválasztéka általában zavarba ejtően bőséges, ez a szortiment képes a legkülönbözőbb természetűi és felhasználói igények kielégítésére, eltérő termőhelyi körülmények között is. Ezt nyilvánvalóan azzal tudom alátámasztani, ha közlöm a Nemze-

ti Fajtajegyzékben szereplő fajták számát, ám eltekintek a felsorolástól, csupán néhányat kiemelek: borsó étkezési és takarmány célra 48 (!) fajta, szója: 38, lóbab: 9, csillagfürt: 7 stb.

Ma nem az a kérdés, hogy talál-e a gazda megfelelő fajtát, hanem az, hogy képes-

e az általa választott fajta igényeit biztosítani. Ma inkább az a jellemző, hogy különböző – itt nem részletezhető – okok miatt a genetikai potenciál kihasználása messze elmarad a lehetőségektől.

A vetőmag-szaporító területek adatait a 2. táblázatban, a fémzárolt vetőmag mennyiségét a 3., 4. táblázatokban közöljük az OMMI szíves hozzájárulásával. A legszembetűnőbb a borsó „látványos” csökkenése (a főleg exportcélra termelt zöldborsó vetőmag kivételével). A szója vetésterületi ingadozását a vetőmag-előállító terület hűen tükrözi. Nagyságrendjét tekintve változatlan a csillagfürt, kis ingadozással a bükkönyfélék szaporító területei.

Az étkezési és abraktakarmány hüvelyesek mással nem pótolható szerepet töltenek be az állati takarmányozásban és szükségesek a humán táplálkozásban.

A túlzottan leegyszerűsített, egyoldalúan gabonacentrikus vetésszerkezet változtatásában (más növényekkel együtt) kívánatos lenne részarányuk növelése. Az abrakhüvelyesek termesztése az ökológiai előnyök mellett gazdasági előnyöket is biztosít.

Az elmúlt évtizedek gyakorlata igazolta, hogy az étkezési és abraktakarmány hüvelyesek hazai termesztése és felhasználása szakmailag megalapozott.

Dr. Balikó Sándor
vetőmag-ágazati igazgató, Bóly Rt.

4. táblázat

**Hüvelyesek fémzárolt vetőmag mennyiségei
(2002–2005)**

Fajcsoport	Összes fémzárolt vetőmag mennyiség (tonna)			
	2002.	2003.	2004.	2005.*
Zöldbab	326.092	784.229	436.034	148.044
Szárazbab	173.232	283.727	82.966	15.815
Mezei borsó	70.300	57.490	45.800	–
Étkezési borsó	2.779.256	1.506.114	1.598.151	515.600
Takarmányborsó	237.000	172.564	211.450	61.100
Zöldborsó	18.592.578	15.692.541	16.902.185	5.773.680
Csicserei borsó	15.300	34.880	7.630	21.387
Fehérvirágú csillagfürt	168.990	95.900	99.750	95.900
Földimogyoró	1.334	1.300	196	–
Lencse	–	5.600	2.000	14.150
Limabab	242	3.695	318	–
Lóbab	29.874	19.800	16.000	11.000
Pannon bükköny	225.000	108.000	138.700	20.000
Sárgavirágú csillagfürt	–	–	13.700	–
Szegletes lednek	30.300	45.675	–	5.000
Szója	2.717.840	3.495.216	4.032.018	2.169.978
Szósós bükköny	39.415	29.102	103.850	13.300
Tavaszi bükköny	32.260	34.100	149.150	49.850
Tehénbab	54	9	–	–
Tűzbab	3.454	5.177	1.962	2.375
Mindösszesen:	25.442.521	22.375.119	23.841.848	8.917.179

Az elmúlt hónapokban a szakma két ismert személyét búcsúztattuk el. A búcsúbeszédek rövidített kivonatával állítunk emléket az elhunytaknak.

MAROSI BÉLA (Váncsa Jenő miniszter búcsúszavait idézve), a magyar kukorica KGST-be irányuló vetőmag-exportjának volt egyik kimagasló megteremtője. Élete és munkássága ezer szállal kötődik a magyar mezőgazdaság felemelkedéséhez. Minden erejével ennek szolgálatában állt.

Falusi iparos család gyermekeként, félárván cseperedett fel. 14 évesen megszökött hazulról és Budapesten napszámból, alkalmi munkából élt. A jobb életbe vetett erős hittel és vasszorgalommal viselte kora ifjúságának megpróbáltatásokkal teli éveit. Élni akarás és optimizmus jellemezte. Képes volt újra és újra, szinte előlről kezdeni életét. A második világháború kitörésekor, apja javaslatára, alig húsz évesen szökött át a határon, hogy a Vörös Hadseregbe állva harcoljon. Keservesen csalódott. A szovjet katonai törvényszék kémkedés vádjával három évre elítélte és a sarkkörön túli Volcuta nevű bányász településre került, majd hadifogolyként kezelték és így további éveket töltött lágerben ártatlanul. Életkedve és optimizmusa egy percre sem hagyta magára. Rendkívül gyorsan megtanult oroszul, s a mosoda és fürdő üzemelését végezte. Ehhez további hadifoglyok munkájára volt szüksége és sok beteg fogolytársát hozta ki a bányából úgy mentve meg életüket.

A háború befejeződése után hamis papírokkal megszökött és Moszkvába ment. Az akkori Magyar Nagykövetségen – nem kevés küzdelem árán – útleveleket szerzett. Visszautazott a bányász városba, ahonnan több fogolytársát segítette haza.

Hazatérve meggyőződött baloldaliként kapcsolódott be a nagyüzemi mezőgazdaság fejlesztésébe. Gépállomások igazgatóságán dolgozott, majd 1957-ben a Velencei Gépállomás igazgatója lett. Mezőgazdasági diplomát szerzett.

Erre az időszakra esett a Szovjetunió első titkárnak Hruscsovnak magyarországi látogatása. Marosi Béla oroszul ismertette a térség eredményeit. Hruscsovnak megtetszett a szókimondó és vita kész Marosi Béla, s meghívta az SZKP XXII. Kongresszusára, melyen – a hivatalos magyar delegátus meglepetésére – részt is vett.

Az ezt követő években, Moszkvában mezőgazdasági tanácsosként dolgozott, számtalan kétoldalú agrártárgyalást szervezett. A tanácsosi munkakör megszűntével Bábólnán segítette elő a sokrétű magyar-orosz kapcsolatok kiépítését.

Szívinfarktussal, súlyos idegösszeomlással kórházba került. Fizikailag és szellemileg felépülve újra kezdete életét.

Az Állami Gazdaságok Központjában, a gabona és napraforgó fajták vetőmagjának exportját szervezte. Ekkor évi 180.000

tonna vetőmagot exportáltak a Szovjetunióba.

A rendszerváltás idején, köze 72 évesen újra szervezte életét. Családi céget alapított, s a megváltozott orosz viszonyok közepette újra felépítette kapcsolatait. Vállalata jelentős sikereket ért el a vetőmagok és technológiák exportjával. A cég által ki szállított, magyar intézetek által előállított fajták vetőmagjából ma már 50.000 hektáron termelnek kukoricát és napraforgót Oroszországban. Mindehhez a mindenkor magyar agrárkormányzatoktól egy forint támogatást sem kapott. Marosi Béla nem követelődött, hanem keményen és eredményesen dolgozott Oroszországban és idehaza is.

Tisztelt Gyászoló!

Marosi Béla küzdelmes, de sikeres élete véget ért. Ez az élet tele volt megpróbáltatásokkal, sikerekkel, újrakezdéssel, példamutató emberi tartással, a szakma szeretetével, s a belőle fakadó megérdemelt boldogsággal.

DR. RUPÁNYI KÁROLLYAL (megemlékezését Turi János a VSZT elnöke tartotta) több mint három évtizedes szakmai munka kötött össze bennünket. Nehéz a búcsúzás, de szent emberi kötelesség a méltó megemlékezés, az életút méltatása. Meg kell tanulnunk, el kell fogadnunk, hogy a természet törvénye, a test elporlása elkerülhetetlen, de az elhunyt emléke örökké velünk marad.

Rupányi Károly szakmai munkásságának első állomása 1959-ben a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Karának elvégzése volt. Az Alagi Állami Gazdaságban teljesíti a gyakornoki időt. 1960-ban és 1961-ben a Kátai Állami Gazdaságban főkertész. Az állami gazdaságok átszervezése folytán újra az Alagi Állami Gazdaságba kerül központi agronómusnak, majd ugyanezen beosztásban a Rákoshgyi Állami Gazdaság következik. 1965-től három évet a Rétsági Járási Hivatalban, mint mezőgazdasági osztályvezető dolgozik. 1968-tól a MÉM Kiállítási Irodán csoportvezető, 1973-tól pedig a Hungexpón kiállítás szervezője. Közben volt energiája, hogy a Kertészeti Egyetemen doktoráljon növényvédelemből, s a kertészeti tudományok doktora legyen.

A szakmai életpályán nagy fordulatot jelent, amikor 1974 november elsejével az Országos Vetőmag-felügyelőségen csoportvezető, főmérnöki beosztást kap. Az Intézetben a hibrid kukorica szaporítások országos irányítása, felügyelete a feladata, mely később a szántóföldi növényekre is kiterjed. Az OVEF-ben és jogutódjaiban jól

tudta hasznosítani az előző tizenöt évben felhalmozott szakmai ismereteit, elsősorban a növénytermesztésben szerzett tapasztalatait, a járási hivatalban elsajátított jó értelemben vett bürokráciát, és a Hungexpón megtanult kapcsolatépítést, ma úgy mondanánk: a marketing szemlélet alapjait. A sokoldalú szakmai felkészültség alapozta meg az intézeti hosszú, közel negyedévszázados eredményes munkavégzését.

Rupányi Károly erős akarattal és nagy energiával megállt, tehetséges ember volt, olyan, aki mindig többet és még többet, jót, és még jobbat akart elérni, teljesíteni. Nagy erénye volt, hogy elismerte mások tudását, tapasztalatát. Szorgalmasan képezte magát, elvégezte a genetikai szakmérnöki szakot, odaadással sajátította el a hibrid kukorica vetőmagszakma minden, a gyakorlatban megszerezhető tudnivalóit is. Jellemző volt rá a tárgyalásokra, értekezletekre való alapos felkészülés. Az általa évente kiadott útmutatók a reá jellemző stílusban, hosszabb mondatokban fogalmazódtak meg, de mindig világosak, érthetőek és alaposak voltak. Egyszóval, szakmai tekintélye volt itthon és külföldön.

Rupányi Károly is ember volt, akinek a sok előnyös tulajdonságai mellett voltak hibái is. Indulatos, hírtelen, lobbanékony és olykor sértődékeny természetű, de ha valamelyik kolléga bajba jutott, megbetegedett, nemcsak együtt érző, de segítőkész ember is volt. Mi, akik megismertük, így hibáival is el tudtuk fogadni, mint ahogy Ő is el tudott fogadni bennünket.

Kedves Károly!

A magyar vetőmagszakma nagy családjának, alkotó és alakító progresszív tagja voltál. Egy olyan korszakban dolgozhattál, amikor a magyar mezőgazdaság, benne a vetőmagágazat, különösen a hibrid kukorica vetőmagteremtés is maradandót, agrártörténetünk által is megörökítendő eredményeket ért el. Olyan időszakban, amikor a szántóföldi vetőmag-előállításban Magyarország Európában Franciaországgal együtt listavezető, vagy ugyanebben az időszakban hazánk a világ legnagyobb hibrid kukorica vetőmag exportőre volt. Ezekhez a nagy sikerekhez az ambíciózusos, kreatív munkáddal Te is hozzájárultál. Mi túlélők egy rövid megállapítással summázzhatjuk tevékenységedet: jó volt Veled együtt élni és dolgozni!

A családnak még egyszer a kollégák és a Vetőmag Szövetség és Terméktanács nevében mély együttérzésemet fejezem ki. Emléked mindennapjainkban meg fog maradni!

Vetőmag Szövetség és TermékTanács tagdíj nem fizetés miatt felfüggesztett tagjai 2005. október 10.

Tanúsítvány száma	név	irsz	város	utca
1163	Agrimart Bt.	4032	Debrecen	Verseny u. 8.
1285	Agroherba Kft.	2677	Herencsény	Béke út 0213. Pf.: 3.
1115	Agro-Lele Mg. Kft.	6921	Maroslele	Hunyadi u. 10.
1108	Agromagex-2000 Kft.	1125	Budapest	Patkó u. 8.
111	Bakosfarm Kft.	5800	Mezőkovácsháza	Orosházi út 13.
753	Bovítal Szövetkezet	5300	Karcag	Kisfaludy u. 1/a.
5	Cene István	3125	Szilaspogony	Rákóczi út 125.
6	Czeller Gábor	7090	Tamási	Bajcsy-Zs. u. 55.
1132	Cseh és Cseh Agro Kft.	5800	Mezőkovácsháza	Árpád út 258.
151	DE Mg.tud. Kar és Kut.int.	4032	Debrecen	Böszörményi út 138.
340	Fornád Centrum Kft.	7090	Tamási	Százszorszép u. 28.
639	Gazdamag Kft.	4400	Nyíregyháza	Tünde u. 24.
1323	Kajdi Ferenc dr.	9200	Mosonmagyaróvár	Pacsirta u. 12.
970	Karádi Mg. Rt.	8676	Karád	Hársfa u. 2.
941	Kérdő Ferenc	6636	Mártély	Községház u. 19.
984	Kis József	4060	Balmazújváros	Bocskai u. 28/a.
512	Kiskun Rt.	2340	Kiskunlacháza	Dózsa Gy. út 168.
1080	Kovács István	2911	Mocsa	Táncsics M. út 5.
1176	Kováts Lajosné	1051	Budapest	Arany J. u. 9. III.5.
985	Kozma József	4087	Hajdúdorog	Mester u. 16.
27	Kunszeri Béla	6640	Csongrád	Könyök u. 4.
1086	Magért Plusz Kft.	2030	Érd	Alsóvölgyi u. 65/a.
791	Mezőgazdasági Gép és Eszközszolgáltatás Nagyker.	8831	Nagykanizsa	Miklósfá út 56.
1234	Molnár Levente	3400	Mezőkövesd	Rigó u. 5.
593	PAM-FARM Kft.	7401	Kaposvár	Pf.:391.
1141	Property-Konzorcium Kft.	7100	Szekszárd	Mikes u. 9-11.
1302	Rab Attila	4622	Komoró	Petőfi út 47.
1266	Sáringer Antal	6000	Kecskemét	Kócsag u. 16.
973	Szabó János	4822	Nyírparsznya	Kossuth u. 70.
378	Szabolcsfarm Kft.	4467	Szabolcs	Szabolcsvezér út 2.
1026	Szabolcs-Tetra Mag Kft.	1118	Budapest	Tűzkő u. 4.
384	Szekszárdi Mg. Rt.	7100	Szekszárd	Rákóczi u. 132.
1112	Szekszárd-Mag Kft.	7100	Szekszárd	Tartsay ltp. 25.
1098	Szentesi Mátyásné	5820	Mezőhegyes	Kossuth u. 47.
1310	Szilágyi-Farm Kft.	2760	Nagykátá	István király út 95.
1236	Teleki János	4138	Komádi	Kossuth út 5/a.
600	Tiszafarm PR Kft.	3384	Kisköre-Rákhát	Pf.:5.
854	Tóth Imréné	3770	Sajószentpéter	Álmos út 14.
904	Tóth István	3390	Füzesabony	Tóth tanya
811	Varga és Társa Kft.	5430	Tiszaföldvár	Túri út 2.

A VSZT Szervezeti és Működési Szabályzatának 2. pontja értelmében a fenti tagok tagsági viszonyát tagdíj nem fizetés miatt felfüggesztette. A tag a felfüggesztés ideje alatt a tagságból adódó jogait nem gyakorolhatja, de lehetősége van tartozását **2005. december 31-ig kiegyenlíteni**. A tagsági díj megfizetése után a felfüggesztés hatályát veszti. **A felsorolt „Tanúsítványok” használata érvénytelen!**

Vetőmag Szövetség és TermékTanács új tagjai 2005. augusztus – október

Név	cégnév	irsz	város	utca
Dicső Gáborné	magánszemély	4642	Tornyospálca	Rákóczi u. 81.
Vörösváczki Miklósné	Keceli Mag Kft.	6237	Kecel	Erdő u. 34.
Kovács József	Nagybani Kertészház Kft.	1239	Budapest	Nagykőrösi u. 353.

Vetőmag Szövetség és TermékTanács kilépett tagjai 2005. augusztus – október

cég neve száma	irsz	város	utca	tanúsítván
Deszk 2000 Kft.	6772	Deszk	Kossuth út 26.	733
Iszkra Mg. Szövetkezet	6300	Kalocsa	Szent Imre u. 9.	1157
Károly Róbert Főiskola Mezőgazdasági Főiskolai Kar	3200	Gyöngyös	Mátrai út 36.	186
Malterie Soufflet M.o. Kft.	8800	Nagykanizsa	Csengery út 111.	956
Mikus Dezső	1028	Budapest	Kölcsey u. 18/b.	725
Spelta Kft.	9200	Mosonmagyaróvár	Pacsirta u. 12.	1331
Terraker Kft.	2750	Nagykőrös	Vihar u. 1.	1174
Új Élet Mg. Szövetkezet	2942	Nagyigmánd	Jókai M. u. 34.	873
VI-VA 2010 Kft.	6800	Hódmezővásárhely	Szegfű u. 4-6.	1027

A felsorolásban szereplő számú tanúsítványok használata érvénytelen!

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS elérhetőségei

Cím: 1054 Budapest, Szabadság tér 14.
Postacím: 1241 Budapest, Pf. 140.
Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507
E-mail: vetomag@hu.inter.net
Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu

A VSZT tevékenységének jelentősebb eseményei, illetve egyéb vetőmagos hírek

Oroszországi vetőmagexport

2005. október 6. és 11. között került megrendezésre Moszkvában a VII. „Arany Ősz” elnevezésű nemzetközi agráripari kiállítás, melyen *Benedek Fülöp*, az FVM közigazgatási államtitkára is részt vett. Az FVM kérésére Magyarország oroszországi vetőmagexportjával kapcsolatban a VSZT az alábbi tájékoztatást adta.

Korábban rendszeresen szállítottunk hibrid napraforgó és hibrid kukorica vetőmagot, utóbbiból évente mintegy 40–45.000 tonnát. A vetőmagexport a '90-es években minimumra csökkent, 1999–2000-ben volt a legkisebb mennyiségű kiszállítás kukoricából 200 tonna, napraforgóból nulla.

Az eltelt időszak óta a piac rendeződni látszik. Kukoricából jelenleg 900–1.000 tonna vetőmagot szállítunk ki. 2006-ban mintegy 1.300 tonna exportra lehet számítani és ez várhatóan tovább nő. Napraforgóból 2005-ben 200 tonna kerül kiszállításra, 2006-ban már 300–320 tonna várható.

Kialakult egy fizetőképes kereslet, amely igényli a magyar vetőmagot. Úgy ítéljük meg, hogy kukorica vetőmagból a 3.000 tonna/év, napraforgóból 500 tonna/év kiszállítás reális lehet.

Az orosz piacon jelen vannak a nyugati multinacionális cégek is, ezekkel szemben kell versenyeznünk. Árelőnyünk e cégekkel szemben mínusz 30–40 %. Minőségben versenyképesek, vagy jobbak vagyunk, fajtáink adott termelési viszonyokhoz jobban alkalmazkodnak, szárazságtűrőbbek és az északi természeti körülményekhez jobban alkalmazkodnak, e célra lettek nemesítve a hazai fajták.

A kiállításon Magyarországot vetőmag tekintetében a Woodstock Kft. képviselte, aki sikeres tárgyalásokról számolt be.

Őszi búza irányár

Az agrárpiacon rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény értelmében a Vetőmag Szövetség és Termék Tanács is – a többi termék tanácsához hasonlóan – csak javaslatot tehet irányára vonatkozóan, melyet az FVM hagy jóvá. Ezzel kapcsolatosan több levélváltás is történt az FVM Agrárpiacon Főosztályával. A VSZT Kalászos Szekció Bizottsága – mint ahogy arról tagjaink a VSZT honlapján, illetve

internetes Hírlevelében is olvashattak – a következő irányarat határozta meg: 53.184 Ft/tonna, amely fémzárolt, csávázott, II. fokú őszi kalászos vetőmagra vonatkozik a forgalmazó telephelyén (az ár az ÁFA-t nem tartalmazza és ± irányban a felek eltérhetnek).

Az FVM ezt az árat magasnak találta arra hivatkozva, hogy a gazdák a jelenlegi gabonahelyzet ill. kedvezőtlen pénzügyi helyzetük miatt nem valószínű, hogy megfizetnék, és 46.200–47.850 Ft/tonna közötti árra tett javaslatot. A VSZT nem tartja elfogadhatónak ezt az irányarat, és bár az idei őszi kalászos vetőmag értékesítéseket sajnos már nem befolyásolja, a kalászos vetőmaghelyzettel kapcsolatosan az FVM-el további egyeztetések vannak folyamatban.

Vetőburgonya irányár

Az Országos Burgonya Termék Tanács az alábbi irányarokat határozta meg vetőburgonyára:

I. csoport (fajtajogosultsághoz kötött, piros héjú és korai burgonya) 35–50 mm-es I/A osztályú: **80 Ft/kg ± 15%**

II. csoport (fajtajogosultsághoz nem kötött szabad fajták) 35–50 mm-es: **60 Ft/kg ± 15%**

A fuzárium okozta problémák

Betakarítás után kellő figyelmet kell szentelni a gabona tárolási körülményeinek, főként, hogy az idei tapasztalatok és az Országos Növény- és Talajvédelmi Szolgálat tájékoztatása szerint a korábbinál jóval nagyobb mértékben jelentkeztek fuzárium okozta problémák. Néhol a 20 %-os mértéket is meghaladta. A betegség befolyásolhatja a vetőmag minőségét, csírázóképesességét, veszélyeztetve ez által a jövő évi árugabona termést is. Tehát kellő gondot kell fordítani a megelőzésre, illetve a betegség továbbterjedésének megakadályozására.

A tárolt gabona fertőzöttsége különböző műveletekkel csökkenthető (pl. rostálás), a betegség továbbterjedését pedig megakadályozhatjuk átfogatással, szellőztetéssel. Nélkülözhetetlen a vetőmagtétel ellenőrző vizsgálata és a felszívódó hatású csávázószer (benzimidazol, triazol hatóanyagú készítmények) használata.

(NTSZ tájékoztatása alapján)

Tájékoztató a növény-egészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet vetőmagtermesztést érintő módosításairól

A 7/2001. (I. 17.) FVM rendelet **65/2005. (VII. 8.) FVM** módosító rendeletének 9. számú melléklete a napraforgó, paradicsom, hagymafélék, lucerna, bab fajok vetőmagtermesztésének minden év május 15-ig Növényvédelmi Szolgálathoz történő bejelentését, valamint azt követő növény-egészségügyi szemléjét írja elő, amely alapján a Szolgálat növényútlevelet állít ki.

Az újabb, **81/2005. (IX. 13.) FVM** módosító rendelet 1.§. (6), (7), (8) pontja értelmében a napraforgó, paradicsom, lucerna, bab fajok vetőmagjainak forgalmazási feltételeként előírt növényútlevél helyett a 48/2004., illetve az 50/2004. FVM rendeletek által meghatározott vetőmag címke alkalmazható, abban az esetben, ha a címke tartalmaz olyan igazolást, hogy a vetőmag megfelel a növényvédelmi rendelet vonatkozó utasításainak.

Változások

a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerében

A 85/2005. (IX. 27.) FVM rendelet módosítja az egyszerűsített területalapú támogatások és a vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”, illetve a „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat” feltételrendszerének meghatározásáról szóló 4/2004. (I. 13.) FVM rendeletet.

A változások érintik egyrészt a program ellenőrzési szempontjainak való megfelelés alapján adott támogatás mértékét /2.§ (4) bekezdés e) pontja/, másrészt a Gazdálkodási Napló beküldésének határidejét, ami 2006. január 31-re módosult.

A rendelet megtekinthető a FVM (www.fvm.hu) ill. az Agrár-környezetgazdálkodási Információs Rendszer (www.air.gov.hu) honlapján, ahol letölthető a Gazdálkodási Napló és megtalálható a kitöltésével kapcsolatos útmutató is.